

Вноситься
Кабінетом Міністрів України

С. КОРЕЦЬКИЙ

“ ”

2026 р.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України
щодо вдосконалення механізмів захисту дітей
і забезпечення їхнього права на сімейне виховання

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Сімейному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 21—22, ст. 135):

1) у статті 19:

у частині другій слова і цифри “, крім випадку, передбаченого частиною другою статті 170 цього Кодексу” виключити;

частину четверту викласти в такій редакції:

“4. Під час розгляду судом спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини, місця проживання дитини, виселення дитини, зняття дитини із зареєстрованого або задекларованого місця проживання, визнання дитини такою, що втратила право користування житловим приміщенням, позбавлення та поновлення батьківських прав, побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав, відібрання дитини, у тому числі від особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду, управління батьками майном дитини, встановлення опіки, піклування над дитиною, звільнення опікуна, піклувальника від здійснення повноважень, скасування усиновлення та визнання його недійсним обов’язковою є участь органу опіки та піклування, представленого належною юридичною особою.”;

2) абзац другий частини першої статті 135 після слів “в якому народилася дитина” доповнити словами “, або органу опіки та піклування”;

3) текст статті 143 викласти в такій редакції:

“1. Мати, батько дитини, які перебувають у шлюбі, зобов’язані забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я.

2. Мати, яка не перебуває у шлюбі, зобов’язана забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я.

Батько, який не перебуває у шлюбі з матір’ю дитини, батьківство якого визначено у свідоцтві про народження дитини або визнано за рішенням суду, зобов’язаний за повідомленням служби у справах дітей, що здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, забрати дитину для утримання та виховання з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я, якщо цього не зробила мати дитини. У разі якщо батько не перебуває у шлюбі, він набуває статусу саодиного батька.

3. Якщо батьки не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я, забрати дитину мають право її баба, дід, інші родичі з дозволу органу опіки та піклування.

4. Якщо дитину не забрали з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я батьки або особи, передбачені частиною третьою цієї статті, їй надається необхідна медична допомога та вживаються заходи щодо тимчасового її влаштування в сім’ю патронатного вихователя, прийомну сім’ю, дитячий будинок сімейного типу, а у виключних випадках — до закладу, який забезпечує цілодобове утримання та виховання дітей, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Батьки, які не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я, втрачають права на пільги та державну допомогу щодо цієї дитини, що надаються сім’ям з дітьми.

5. Керівники пологових будинків, інших закладів охорони здоров’я, а також інші особи, яким стало відомо про госпіталізовану до відповідного закладу охорони здоров’я вагітну жінку або породілля, яка не пред’явила документ, що посвідчує її особу, та щодо якої відсутні відомості про пацієнта в електронній системі охорони здоров’я, та/або про намір батьків не забирати дитину з відповідного закладу, зобов’язані негайно повідомити про це орган опіки та піклування для вжиття заходів до реєстрації народження дитини та забезпечення її права на виховання батьками або одним із них.

Здійснення органом опіки та піклування заходів з метою з’ясування обставин, що призвели або можуть призвести до залишення батьками дитини у відповідному закладі, надання їм допомоги у подоланні таких обставин та тимчасове влаштування дитини забезпечується у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Батьки, які залишили дитину в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров’я, протягом двох місяців з дня народження дитини мають

право забрати її на виховання до себе в сім'ю з дозволу органу опіки та піклування, якщо це відповідає інтересам дитини. Якщо реєстрація народження дитини проведена відповідно до частини другої статті 135 цього Кодексу, повернення дитини батькам здійснюється у разі визнання або встановлення батьківства чи материнства відповідно до статей 128, 130, 131, 132 цього Кодексу.

6. Якщо батьки протягом двох місяців з дня народження дитини не забрали її на виховання до себе в сім'ю, орган опіки та піклування, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, надає дитині статус дитини, позбавленої батьківського піклування, звертається до суду із заявою про стягнення з батьків дитини аліментів на її утримання та у строки, встановлені частиною першою статті 209 цього Кодексу, передає дитину на усиновлення.

Після досягнення двохмісячного віку дитина може бути повернута на виховання батькам за рішенням суду, крім випадків, коли дитина була усиновлена.”;

4) частину другу статті 144 викласти в такій редакції:

“2. У разі смерті батьків або неможливості для них з інших причин зареєструвати народження дитини, у тому числі у випадках визначених частиною п'ятою статті 143 цього Кодексу, реєстрація провадиться за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина або в якому на цей час вона перебуває, або органу опіки та піклування.”;

5) у частині третій статті 145, частині третій статті 146, частині п'ятій статті 148, частині четвертій статті 149 слова “може вирішуватися органом опіки та піклування або” замінити словом “вирішується”;

6) частину другу статті 150 доповнити абзацом такого змісту:

“Батьківське піклування передбачає виконання батьками обов'язків щодо догляду, виховання, розвитку, охорони здоров'я, утримання та захисту прав і законних інтересів дитини для забезпечення її фізичного, духовного, морального та соціального благополуччя.”;

7) доповнити статтею 150¹ такого змісту:

“Стаття 150¹. Визначення батьками особи, яка буде виконувати повноваження законного представника дитини у разі їхньої смерті або на період визнання їх недієздатними

1. Батьки дитини (один з батьків дитини у разі, якщо другий з батьків помер, визнаний недієздатним чи безвісно відсутнім, зник безвісти за особливих обставин, захоплений в полон або заручники, інтернований в нейтральні держави, оголошений померлим, матір дитини у разі, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу) мають право за своїм бажанням

визначити особу, яка буде виконувати повноваження законного представника дитини у разі смерті, на період визнання недієздатними обох з батьків (одного з батьків дитини у разі, якщо другий з батьків помер, визнаний недієздатним чи безвісно відсутнім, зник безвісти за особливих обставин, захоплений в полон або заручники, інтернований в нейтральні держави, оголошений померлим, матері дитини у разі, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу) за наявності згоди такої особи, справжність підпису на якій засвідчено нотаріально.

Відомості про таку особу подаються батьками (одним із них) разом із згодою особи, справжність підпису на якій засвідчено нотаріально, до служби у справах дітей за місцем проживання дитини для внесення інформації до Єдиної інформаційної системи “Діти”.

2. Особа, передбачена частиною першою цієї статті, може бути визначена батьками дитини (одним із них) після державної реєстрації народження дитини до досягнення нею повноліття, крім випадків коли батьки залишили дитину в пологовому будинку чи іншому закладі охорони здоров’я, батьки дитини позбавлені батьківських прав.

3. Інформація про особу, визначену батьками дитини (одним із них) відповідно до частини першої цієї статті, може бути виключена з Єдиної інформаційної системи “Діти” за заявою батьків дитини (одного з батьків дитини у разі, якщо другий з батьків помер, визнаний недієздатним чи безвісно відсутнім, зник безвісти за особливих обставин, захоплений в полон або заручники, інтернований в нейтральні держави, оголошений померлим, матері дитини у разі, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу) до досягнення дитиною повноліття.

У разі позбавлення батьків дитини батьківських прав або залишення ними дитини у пологовому будинку чи іншому закладі охорони здоров’я, після внесення до Єдиної інформаційної системи “Діти” відомостей про особу, визначену батьками дитини (одним із них) відповідно до частини першої цієї статті, служба у справах дітей на підставі відповідного рішення суду або повідомлення пологового будинку чи іншого закладу охорони здоров’я забезпечує виключення інформації про таку особу з Єдиної інформаційної системи “Діти”. У разі поновлення батьківських прав або повернення дитини батькам за рішенням суду відповідно до частини шостої статті 143 цього Кодексу батьки дитини мають право повторно визначити особу, яка буде виконувати повноваження законного представника дитини у разі їхньої смерті або на період визнання їх недієздатними у порядку, визначеному абзацом другим цієї частини.

4. Особа, визначена батьками дитини (одним із них) відповідно до частини першої цієї статті, може відкликати свою згоду до досягнення дитиною повноліття, про що вона має повідомити службу у справах дітей за

місцем свого проживання для виключення інформації про себе з Єдиної інформаційної системи “Діти”.

5. Влаштування дитини в сім’ю особи, визначеної батьками дитини (одним із них) відповідно до частини першої цієї статті, здійснюється у разі смерті, визнання недієздатними обох з батьків (одного з них), в порядку, визначеному законодавством про влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, після з’ясування думки дитини щодо такого влаштування, якщо за віком та рівнем розвитку вона може її висловити. Дитина не може бути влаштована в сім’ю особи, зазначеної у статті 212 цього Кодексу.”;

8) статтю 151 викласти в такій редакції:

“Стаття 151. Права батьків щодо виховання дитини

1. Батьки мають переважне право перед іншими особами на особисте виховання дитини.

2. Батьки мають право залучати до виховання дитини інших осіб, передавати її на тимчасове виховання повнолітнім дієздатним фізичним особам, які є громадянами України, та юридичним особам-резидентам України, які відповідно до своїх установчих документів мають право провадити діяльність, пов’язану з доглядом, вихованням та/або освітою дітей, та здійснюють таку діяльність відповідно до вимог, встановлених законодавством.

Дитина не може бути передана на тимчасове виховання фізичній особі, якщо щодо такої особи наявні обставини, передбачені статтею 212 цього Кодексу.

Дитина, як правило, передається на тимчасове виховання її родичам, якщо це відповідає інтересам дитини.

Для передачі дитини на тимчасове виховання потрібна її згода, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.

3. Залучення батьками інших осіб до виховання дитини здійснюється з метою виконання такими особами окремих заходів із догляду, навчання та розвитку дитини без виникнення у них самостійних прав та обов’язків щодо дитини.

4. Передача дитини на тимчасове виховання фізичним особам на строк, що перевищує три місяці, здійснюється шляхом укладення посвідченого нотаріусом договору між батьками (одним із батьків дитини у разі, якщо другий з батьків помер, визнаний недієздатним чи безвісно відсутнім, зник безвісти за особливих обставин, захоплений в полон або заручники, інтернований в нейтральні держави, оголошений померлим, матір дитини у разі, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу) та відповідною

фізичною особою, за яким батьки на визначений строк надають такій особі окремі повноваження щодо виховання, захисту прав та інтересів дитини.

Для посвідчення договору про передачу дитини на тимчасове виховання фізичній особі нотаріусу подається документ, складений службою у справах дітей за місцем проживання особи, яка виявила бажання прийняти на тимчасове виховання дитину, про її відповідність вимогам, встановленим частиною другою цієї статті, та відсутність щодо неї обставин, передбачених статтею 212 цього Кодексу. Порядок перевірки фізичної особи, яка виявила бажання прийняти на тимчасове виховання дитину, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Про посвідчення такого договору нотаріус не пізніше наступного робочого дня з дня вчинення нотаріальної дії поштою письмово повідомляє орган опіки та піклування за місцем фактичного перебування дитини.

Примірна форма договору про передачу дитини на тимчасове виховання фізичним особам затверджується Кабінетом Міністрів України. Істотними умовами такого договору є:

обсяг повноважень осіб, яким дитина передається на тимчасове виховання, щодо забезпечення здобуття дитиною дошкільної та повної загальної середньої освіти, надання згоди на здійснення щодо дитини медичних втручань чи окремих їх видів, отримання інформації про стан здоров'я дитини, звернення до юридичних осіб, незалежно від організаційно-правової форми, з метою отримання дитиною виплат, пільг, послуг, довідок тощо відповідно до її потреб, представництва інтересів дитини, у тому числі в суді;

строк, на який укладається договір;

розміри, спосіб, форма і строки відшкодування витрат, пов'язаних із тимчасовим вихованням дитини;

способи участі батьків у вихованні дитини (періодичні чи систематичні побачення, спілкування за допомогою електронних комунікацій тощо);

умови дострокового розірвання договору.

Максимальний (граничний) строк договору про передачу дитини на тимчасове виховання фізичним особам становить дванадцять місяців. Під час дії на території України або в окремих її місцевостях, де проживає (перебуває) дитина, надзвичайного або воєнного стану такий договір може укладатися на строк до припинення (скасування) надзвичайного або воєнного стану.

Фізичні особи, яким дитина передана на тимчасове виховання, не можуть вчиняти від імені та в інтересах дитини правочинів, пов'язаних із житловими та майновими правами, надавати згоду на усиновлення та зміну громадянства дитини, влаштовувати дитину до закладів незалежно від організаційно-правової форми, на цілодобове перебування (передавати

дитину на тимчасове виховання юридичним особам), а також здійснювати повноваження, що не передбачені договором про передачу дитини на тимчасове виховання.

Контроль за дотриманням прав дітей, переданих на тимчасове виховання, здійснюють батьки дитини, служби у справах дітей в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

5. Юридична особа, яка прийняла дитину на тимчасове виховання, зобов'язана не пізніше ніж протягом одного робочого дня з дня її прийняття повідомити про це орган опіки та піклування за місцем проживання батьків дитини (одного з них) із наданням наявних документів щодо дитини.

Орган опіки та піклування протягом п'яти робочих днів з моменту отримання такого повідомлення забезпечує організацію оцінювання потреб дитини та її сім'ї, вживає заходів щодо захисту прав дитини, а також, за потреби, організовує надання сім'ї відповідних соціальних, освітніх, медичних та інших послуг, спрямованих на усунення причин, що зумовили передачу дитини на тимчасове виховання.

6. Батьки мають право обирати форми та методи виховання, крім тих, які суперечать закону, моральним засадам суспільства.”;

9) статтю 158 виключити;

10) у статті 159:

у частині першій слова “зокрема якщо він ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування,” виключити;

частину третю виключити;

11) у статті 161:

у абзаці першому частини першої слова “органом опіки та піклування або” виключити;

частину другу викласти в такій редакції:

“2. Суд не може передати дитину для проживання з тим із батьків, хто не має самостійного доходу (крім випадків, коли особа отримує доходи у вигляді державної соціальної допомоги, аліментів, пенсії або інших передбачених законом виплат чи отримує матеріальну допомогу від членів сім'ї або інших осіб), зловживає спиртними напоями або наркотичними засобами, своєю аморальною поведінкою може зашкодити розвиткові дитини.”;

у абзаці першому частини третьої слова “органом опіки та піклування або” виключити;

в абзаці другому частини третьої слова “передання її для опікування органу опіки та піклування” замінити словами “передання її органу опіки та піклування для подальшого влаштування.”;

12) статтю 164 викласти в такій редакції:

“Стаття 164. Підстави позбавлення батьківських прав

1. Мати, батько можуть бути позбавлені судом батьківських прав, якщо вона, він:

1) передали дитину на тимчасове виховання фізичній або юридичній особі відповідно до статті 151 цього Кодексу і протягом шести місяців умисно або без поважних причин не виявляли щодо неї батьківського піклування, що виражається у невчиненні дій, спрямованих на підтримання особистих стосунків з дитиною та відсутності участі в її утриманні та вихованні.

Поважними причинами такої відсутності батьківського піклування може бути хвороба, яка перешкоджає виконанню батьківських обов’язків або необхідність надання медичної допомоги у стаціонарних умовах, проходження військової служби, позбавлення особистої свободи, перебування в полоні, тримання під вартою, відбування покарання у місцях позбавлення волі, обмеження волі, проживання на тимчасово окупованій території, інші обставини, що мають значення.

2) ухиляються від виконання своїх обов’язків щодо виховання дитини, забезпечення безпечних умов життя дитини та розвитку дитини та/або забезпечення здобуття нею повної загальної середньої освіти;

3) жорстоко поведуться з дитиною;

4) мають розлади психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин та алкоголю, що перешкоджають виконанню ними своїх обов’язків щодо виховання дитини, і не пройшли необхідне лікування або не досягли стійкої ремісії;

5) вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва;

6) засуджені за вчинення умисного кримінального правопорушення щодо дитини;

7) упродовж строку, на який від них було відібрано дитину без позбавлення батьківських прав, не усунули причини, які перешкоджали належному вихованню дитини та не звернулися до суду з заявою про повернення їм дитини.

2. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав з підстави, передбаченої пунктом 2 частини першої цієї статті, лише у разі досягнення ними повноліття.

3. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав щодо усіх своїх дітей або когось із них.

У разі позбавлення матері, батька батьківських прав щодо окремої дитини (дітей) орган опіки та піклування організовує здійснення соціального супроводу матері, батька.

4. Під час ухвалення рішення про позбавлення батьківських прав суд бере до уваги інформацію про здійснення соціального супроводу сім'ї (особи), у разі здійснення такого супроводу.

5. Якщо суд при розгляді справи про позбавлення батьківських прав виявить у діях батьків або одного з них ознаки кримінального правопорушення, він зобов'язаний письмово повідомити про це орган досудового розслідування, який в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, вносить відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

6. Рішення суду про позбавлення батьківських прав у день набрання ним законної сили суд надсилає органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.

7. Суд може відмовити у задоволенні позову про позбавлення батьківських прав за наявності обставин, що свідчать про усунення матір'ю, батьком причин, які були підставою для звернення до суду, зокрема:

здатності матері, батька забезпечити належні умови для проживання, виховання та розвитку дитини, зокрема шляхом працевлаштування або наявності іншого заробітку чи доходу;

відсутності безпосередньої небезпеки для дитини у зв'язку з наявністю у матері, батька психічних розладів, перелік яких затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, що встановлено на підставах, передбачених Законом України "Про психіатричну допомогу" та іншими законами України, у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України;

позитивних результатів проходження матір'ю, батьком лікування розладів психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин та алкоголю (у разі, якщо позов про позбавлення батьківських прав було подано з підстав, передбачених підпунктом 4 частини першої цієї статті);

позитивних результатів проходження матір'ю, батьком корекційної програми;

наявності інших обставин, що підтверджують відновлення належного виконання батьківських обов'язків та відсутність ризиків для життя, здоров'я і розвитку дитини.”;

13) статтю 165 викласти у такій редакції:

“Стаття 165. Звернення до суду з позовом про позбавлення батьківських прав

1. Право на звернення до суду з позовом про позбавлення батьківських прав мають один із батьків, опікун, піклувальник, особа, в сім'ї якої проживає дитина, а також сама дитина, яка досягла чотирнадцяти років.

2. Орган опіки та піклування зобов'язаний звернутися до суду з позовом про позбавлення батьківських прав, якщо за результатами оцінки обставин, що мають значення для захисту прав та інтересів дитини, встановлено наявності підстав, передбачених статтею 164 цього Кодексу, та неможливості забезпечити захист дитини шляхом застосування інших передбачених законом заходів.”;

14) у частині першій статті 166:

пункт 4 доповнити словами “, прийомним батьком (матір'ю), батьком-вихователем (матір'ю-вихователькою), патронатним вихователем, помічником патронатного вихователя, помічником прийомних батьків, помічником батьків-вихователів, наставником”;

пункт 6 доповнити словами “, зокрема права, передбачені статтями 126 та 128 цього Кодексу”;

15) у статті 167:

частину п'яту доповнити словами “для подальшого її влаштування”;

у частині шостій слова “яка була передана родичам, мачусі, вітчиму, органів опіки та піклування” замінити словами “батьки якої позбавлені батьківських прав”;

16) частину четверту статті 169 викласти в такій редакції:

“4. Суд перевіряє, наскільки змінилася поведінка особи, позбавленої батьківських прав, та обставини, що були підставою для позбавлення батьківських прав, і постановляє рішення про поновлення батьківських прав відповідно до інтересів дитини, зокрема у випадках коли:

батьки здатні забезпечити належні умови для проживання, виховання та розвитку дитини, зокрема шляхом працевлаштування або наявності іншого заробітку чи доходу;

відсутня безпосередня небезпека для дитини у зв'язку з наявністю у батьків психічних розладів, перелік яких затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, що встановлено на підставах, передбачених Законом України “Про психіатричну допомогу” та іншими законами України, у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України;

наявні позитивні результати проходження батьками лікування розладів психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин та

алкоголю (у разі, якщо батьків було позбавлено батьківських прав з підстав, передбачених підпунктом 4 частини першої статті 164 цього Кодексу);

наявні позитивні результати проходження батьками корекційної програми.”;

17) статтю 170 викласти в такій редакції:

“Стаття 170. Відібрання дитини

1. Відібрання дитини — це дія, спрямована на вилучення дитини із середовища, у якому існує безпосередня загроза її життю, здоров’ю, безпеці чи належному вихованню, або на забезпечення виконання рішення суду, прийнятого відповідно до закону.

2. Відібрання дитини здійснюється:

1) у разі безпосередньої загрози життю чи здоров’ю дитини, наявність якої визначається у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У такому випадку негайне відібрання дитини від батьків (одного з них), інших законних представників або із закладу незалежно від його організаційно-правової форми, до якого влаштована дитина, здійснюють служба у справах дітей із залученням Національної поліції для забезпечення публічної безпеки і порядку.

Служба у справах дітей невідкладно, але не пізніше ніж протягом доби з моменту відібрання дитини повідомляє про нього голову органу опіки та піклування та прокурора.

Орган опіки та піклування протягом п’яти робочих днів з дня відібрання дитини звертається до суду з заявою про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав (у разі якщо дитину відібрано у батьків). З такою заявою до суду має право звернутися прокурор.

У разі відібрання дитини від інших законних представників орган опіки та піклування розглядає питання про припинення перебування дитини в такій сім’ї та вживає заходів щодо притягнення таких осіб до відповідальності за неналежний догляд і виховання дитини та/або порушення прав дитини.

У разі відібрання дитини із закладу, до якого вона влаштована, орган опіки та піклування повідомляє про це засновника такого закладу, а також ініціює, у встановленому порядку, притягнення посадових осіб до відповідальності за неналежний догляд і виховання дитини та/або порушення прав дитини;

2) за рішенням суду про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав.

Суд може постановити таке рішення на строк до шести місяців у випадках, якщо залишення дитини з батьками або одним з них є небезпечним для її життя, здоров'я та розвитку.

Під час ухвалення рішення суд бере до уваги інформацію про здійснення соціального супроводу сім'ї (особи), у разі здійснення такого супроводу.

У разі відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав суд ухвалює рішення про:

передачу дитини другому з батьків або органу опіки та піклування для її влаштування;

обов'язкове надання батькам (одному з них) соціальних послуг та, у разі потреби, направлення батьків (одного з них) для проходження корекційної програми;

стягнення з батьків дитини або одного з них аліментів на дитину.

Орган опіки та піклування вживає заходів щодо влаштування дитини та здійснення заходів з організації надання дитині та її батькам необхідних їм допомоги та послуг, спрямованих на усунення причин, які перешкоджають належному вихованню дитини, зокрема забезпечує можливість проходження батьками лікування розладів психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин та алкоголю та/або корекційної програми, надає батькам сприяння у працевлаштуванні.

Якщо будуть усунені причини, які перешкоджали належному вихованню дитини її батьками, суд за заявою батьків та з урахуванням висновку органу опіки та піклування може постановити рішення про повернення їм дитини за одночасного виконання таких умов:

здатності батьків забезпечити належні умови для проживання, виховання та розвитку дитини, зокрема шляхом працевлаштування або наявності іншого заробітку чи доходу;

відсутності безпосередньої небезпеки для дитини у зв'язку з наявністю у батьків психічних розладів, перелік яких затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, що встановлено на підставах, передбачених Законом України "Про психіатричну допомогу" та іншими законами України, у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України;

позитивних результатів проходження батьками лікування розладів психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин та алкоголю (у разі якщо батьки або один із них мають розлади психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин та алкоголю) та/або корекційної програми (у разі, якщо це було передбачено рішенням суду про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав);

3) на виконання рішення суду про відібрання дитини і повернення її за попереднім місцем проживання (стаття 162 цього Кодексу), відібрання малолітньої дитини від особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду (стаття 163 цього Кодексу). У такому випадку відібрання дитини здійснюється державним виконавцем у порядку, встановленому законом;

4) на виконання рішення суду про позбавлення батьків дитини батьківських прав (стаття 164 цього Кодексу), відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав (стаття 170 цього Кодексу), визнання усиновлення недійсним (статті 236, 237 цього Кодексу), скасування усиновлення (статті 238, 239 цього Кодексу), рішення суду або органу опіки та піклування про припинення опіки, піклування (стаття 250 цього Кодексу). У такому випадку відібрання дитини здійснюється службою у справах дітей з залученням Національної поліції для забезпечення публічної безпеки і порядку протягом одного дня з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили чи прийняття рішення про припинення опіки, піклування, а у разі якщо суд допустив негайне виконання рішення про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав — протягом одного дня з дня його ухвалення.

3. У день відібрання дитина передається особі, визначеній у рішенні суду, або органу опіки та піклування для подальшого влаштування відповідно до законодавства.

4. Під час відібрання дитини забезпечуються безпечні умови для дитини, дотримання її прав та повага до гідності.”;

18) частину другу статті 171 викласти в такій редакції:

“2. Дитина, яка за віком та рівнем розвитку може висловити свою думку, має бути вислухана при вирішенні спору між батьками, іншими особами щодо її виховання, місця проживання, у тому числі при вирішенні спору про позбавлення батьківських прав, поновлення батьківських прав, відібрання дитини, повернення дитини на виховання батькам, спору щодо управління її майном, а також при вирішенні питань про її влаштування в сім’ю або усиновлення.

З’ясування думки дитини здійснюється у разі потреби без участі батьків або інших осіб, чия присутність може вплинути на вільне висловлення дитиною своєї думки.”;

19) у статті 177:

пункт 2 частини п’ятої викласти в такій редакції:

“2) у матері та/або батька дитини, які (яка, який) звернулися за дозволом, дитина відібрана відповідно до пунктів 1, 2 частини другої статті 170 цього Кодексу;”;

у частині сьомій слова “органом опіки та піклування або” виключити;
20) статтю 186 викласти в такій редакції:

“Стаття 186. Контроль органу опіки та піклування за цільовим
витрачанням аліментів

1. Контроль за цільовим витрачанням аліментів здійснюється органом опіки та піклування у формі інспекційних відвідувань одержувача аліментів за заявою платника аліментів (крім тих, які мають заборгованість зі сплати аліментів), але не більше одного разу на три місяці в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дітей.

2. У разі нецільового витрачання аліментів платник має право звернутися до суду з позовом про внесення аліментів на особистий рахунок дитини у державному банку України.”;

21) частину другу статті 210 викласти в такій редакції:

“2. Якщо брати і сестри були роз’єднані при усиновленні, вони мають право підтримувати стосунки та спілкуватися, якщо усиновленій дитині відомо про наявність у неї братів та сестер.”;

22) абзац перший частини другої статті 211 викласти в такій редакції:

“2. Усиновлювачем може бути особа, що старша за дитину, яку вона бажає усиновити, не менш як на п’ятнадцять років, та не більш як на п’ятдесят років. Якщо усиновлювачами є подружжя, різниця у віці між ними та дитиною визначається за віком молодшого з подружжя.”;

23) у частині першій статті 212:

пункт 4 викласти в такій редакції:

“4) були усиновлювачами, але усиновлення було визнане недійсним з підстав, передбачених частиною другою статті 236 цього Кодексу, або усиновлення було скасоване відповідно до статті 238 цього Кодексу;”;

доповнити новим пунктом 4¹ такого змісту:

“4¹) були опікунами, піклувальниками, прийомними батьками, батьками-вихователями, патронатними вихователями, але опіку, піклування чи функціонування прийомної сім’ї, дитячого будинку сімейного типу було припинено, договір про патронат над дитиною було розірвано з їхньої вини;”

у пункті 13 слова і цифри “пунктів 3—6, 8 і 10 цієї статті” замінити словами і цифрами “пунктів 3—6, 8, 10, 14 цієї статті”;

доповнити пунктами 17—18 такого змісту:

“17) перебувають у розшуку;

18) проживають в одному житлі з особою, яка відповідно до пунктів 5-6, 8, 10, 14 цієї частини не може бути усиновлювачем.”;

24) пункт 1 частини першої статті 213 викласти в редакції:

“1) який є опікуном, піклувальником, прийомним батьком, прийомною матір'ю, батьком-вихователем, матір'ю-вихователькою дитини, яка усиновлюється;”;

25) статтю 214 викласти в такій редакції:

“Стаття 214. Облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені чи передані на виховання в сім'ї громадян

1. Керівники закладів, у яких перебувають діти, які можуть бути усиновлені чи передані на виховання в сім'ї громадян, службові особи органів опіки та піклування, а також інші особи, яким стало відомо про дітей-сиріт або дітей, позбавлених батьківського піклування, зобов'язані протягом однієї доби подати інформацію про таких дітей до служби у справах дітей районної у місті Києві чи Севастополі державної адміністрації, міської, районної у місті (у разі її створення), селищної, сільської ради.

2. Облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, серед них, тих які можуть бути усиновлені чи передані на виховання в сім'ї громадян, здійснюється службами у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад в Єдиній інформаційній системі “Діти” в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. Служби у справах дітей Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, забезпечують регіональний облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, серед них, тих які можуть бути усиновлені чи передані на виховання в сім'ї громадян, в Єдиній інформаційній системі “Діти”.

4. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, забезпечує централізований облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, серед них, тих які можуть бути усиновлені чи передані на виховання в сім'ї громадян, в Єдиній інформаційній системі “Діти”.

5. Порядок передачі дітей на усиновлення чи на виховання в сім'ї громадян, а також здійснення контролю за умовами їх проживання і виховання в сім'ях усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу, перелік інформації про дітей, що вноситься та обробляється в Єдиній інформаційній системі “Діти”, строк її

зберігання, а також вимоги до обробки та знищення встановлює Кабінет Міністрів України з урахуванням вимог законодавства про захист персональних даних.

6. За невиконання вимог, встановлених у частинах першій - четвертій цієї статті, а також за дії, пов'язані з приховуванням дитини від усиновлення чи передачі на виховання в сім'ї громадян керівники закладів, у яких перебувають діти, інші службові особи несуть відповідальність, встановлену законом.”;

26) у статті 215:

частину першу викласти в такій редакції:

“1. Облік громадян України, які проживають в Україні і бажають усиновити дитину, ведеться службами у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.”;

доповнити частиною третьою такого змісту:

“3. Перелік відомостей про осіб, які бажають усиновити дитину, необхідних для ведення їх обліку, а також строк їх зберігання, вимоги до обробки та знищення визначаються Кабінетом Міністрів України з урахуванням вимог законодавства про захист персональних даних.”;

27) частину другу статті 217 викласти в такій редакції:

“2. Згода батьків на усиновлення дитини має бути безумовною. Угода про надання усиновлювачем плати за згоду на усиновлення дитини батькам, опікунам, піклувальникам чи іншим особам, які відповідно до закону мають надати таку згоду, є нікчемною.”;

28) у статті 218:

у абзаці другому частини першої слова “у формі, яка відповідає її віковій стану здоров'я” замінити словами “в усній або письмовій у формі відповідно до її віку та рівня розвитку”;

у частині третій слова “у зв'язку з віком або станом здоров'я” замінити словами “за віком або рівнем розвитку”;

частину четверту виключити;

29) пункт 5 частини першої статті 219 викласти в такій редакції:

“5) протягом двох місяців з дня народження дитини не забрали її на виховання до себе в сім'ю.”;

30) частину першу статті 221 після слів “згода опікуна або піклувальника” доповнити словами “дитини (якщо він є родичем дитини) та опікуна або піклувальника батьків дитини (якщо над ними встановлено опіку або піклування)”;

31) у частині другій статті 226 слова “, в тому числі і від неї самої,” виключити;

32) статтю 227 викласти в такій редакції:

“Стаття 227. Право на приховання факту усиновлення

1. Усиновлювач має право приховувати факт усиновлення від сторонніх осіб і вимагати нерозголошення цієї інформації особами, яким стало відомо про неї як до, так і після досягнення дитиною повноліття.

2. Усиновлювач не має права приховувати від дитини факт її усиновлення.

3. Якщо усиновлюється дитина, яка досягла семи років, службові особи при виявленні її згоди на усиновлення зобов’язані роз’яснити їй положення статей 229—232 цього Кодексу.”;

33) у статті 228:

у частині першій слова “, зокрема і тоді, коли усиновлення для самої дитини не є таємним” виключити;

частину другу доповнити словами “, або усиновленій особі після досягнення нею чотирнадцяти років”;

34) у частині другій статті 229 слова “крім випадку, передбаченого частиною четвертою статті 218 цього Кодексу” замінити словами “якщо за рівнем розвитку вона може її висловити”;

35) друге та третє речення абзацу другого частини першої статті 231 замінити реченням у такій редакції:

“Для такої зміни потрібна згода дитини, якщо за віком та рівнем розвитку вона може її висловити.”;

36) у статті 235:

частину першу викласти у такій редакції:

“1. Нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені і проживають в Україні, здійснюється службами у справах дітей в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.”;

доповнити частиною третьою такого змісту:

“3. Орган опіки та піклування забезпечує здійснення соціального супроводу сім’ї протягом одного року з моменту здійснення усиновлення.”;

37) статтю 236 доповнити частиною шостою такого змісту:

“6. Якщо суд при розгляді справи про визнання усиновлення недійсним виявить у діях усиновлювачів (одного з них) або інших осіб ознаки кримінального правопорушення, він зобов’язаний письмово повідомити про це орган досудового розслідування, який в порядку, передбаченому

Кримінальним процесуальним кодексом України, вносить відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань.”.

38) частину третю і четверту статті 237 викласти в такій редакції:

“3. У разі визнання усиновлення недійсним відновлюються права та обов’язки між дитиною, її батьками, крім випадку коли батьки дитини були позбавлені батьківських прав, та іншими родичами за походженням.

4. У разі визнання усиновлення недійсним дитина передається батькам або одному з них за їхнім бажанням, крім випадку коли батьки дитини були позбавлені батьківських прав.

Якщо дитина не може бути передана батькам або одному з них, переважне право перед іншими особами на передання їм дитини мають, за їхньою заявою, баба та дід, повнолітні брати та сестри, інші родичі дитини.

Якщо дитина не може бути передана бабі, дідові, повнолітнім братам та сестрам, іншим родичам, вона передається органу опіки та піклування для подальшого її влаштування.

У разі визнання усиновлення недійсним орган опіки та піклування забезпечує надання дитині психологічної допомоги.”;

39) у статті 238:

пункти 2 і 3 частини першої замінити пунктом у такій редакції:

“2) між усиновлювачем і дитиною склалися стосунки, які роблять неможливими їхнє спільне проживання.”;

доповнити новими частинами такого змісту:

“5. Висновок органу опіки та піклування щодо скасування усиновлення дитини, передбачений статтею 19 цього Кодексу, готується органом опіки та піклування за обов’язкової участі психолога та містить інформацію про психоемоційний стан дитини, рівень її прив’язаності до усиновлювача, особливості розвитку дитини, а також прогноз можливих наслідків скасування усиновлення для її психічного здоров’я та подальшого розвитку, з урахуванням принципу забезпечення найкращих інтересів дитини.

6. Суд, постановляючи рішення про скасування усиновлення, враховує думку дитини, якщо за віком та рівнем розвитку вона може її висловити.

Суд може постановити рішення про скасування усиновлення дитини всупереч її думці, якщо таке рішення відповідає її найкращим інтересам, з урахуванням обставин справи та висновку органу опіки та піклування.

Якщо усиновленими були рідні брати та сестри, їхнє роз’єднання при скасуванні усиновлення не допускається.

7. Суд може постановити рішення про скасування усиновлення за заявою усиновлювачів не раніше ніж через один рік з моменту здійснення усиновлення дитини.

Суд, постановляючи рішення про скасування усиновлення, бере до уваги заходи, вжиті усиновлювачами та органом опіки та піклування з метою подолання обставин, що стали підставою для скасування усиновлення, а також їх результати.

8. Якщо суд при розгляді справи про скасування усиновлення виявить у діях усиновлювачів (одного з них) ознаки кримінального правопорушення, він зобов'язаний письмово повідомити про це орган досудового розслідування, який в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, вносить відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань.”;

40) у статті 239 частини другу і третю викласти у такій редакції:

“2. У разі скасування усиновлення відновлюються права та обов'язки між дитиною та її батьками, крім випадку коли батьки дитини були позбавлені батьківських прав, іншими родичами за походженням.

3. У разі скасування усиновлення дитина передається батькам або одному з них за їхнім бажанням, крім випадку коли батьки дитини були позбавлені батьківських прав.

Якщо дитина не може бути передана батькам або одному з них, переважне право перед іншими особами на передання їм дитини мають, за їхньою заявою, баба та дід, повнолітні брати та сестри, інші родичі дитини.

Якщо дитина не може бути передана бабі, дідові, повнолітнім братам та сестрам, іншим родичам, вона передається органу опіки та піклування для подальшого її влаштування.

У разі скасування усиновлення орган опіки та піклування забезпечує надання дитині психологічної допомоги.”;

41) у статті 240:

частину першу статті 240 після слів “опікун, піклувальник,” доповнити словами “прийомні батьки, батьки-вихователі,”;

доповнити частиною другою такого змісту:

“2. У разі наміру усиновлювачів звернутися до суду із заявою про скасування усиновлення вони зобов'язані повідомити про це орган опіки та піклування за місцем проживання дитини.

Орган опіки та піклування невідкладно забезпечує проведення оцінки ситуації, що склалася в сім'ї, та організовує надання сім'ї соціальних послуг, зокрема соціального супроводу, психологічної допомоги, консультування та інших заходів, спрямованих на подолання кризових обставин, підтримку дитини та запобігання скасуванню усиновлення.”;

42) у статті 243:

після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

“3. Загальна кількість дітей, які виховуються в сім’ї опікуна чи піклувальника, з урахуванням рідних дітей та дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, не може перевищувати чотирьох, крім випадків, коли підопічні є рідними братами та сестрами і їх кількість перевищує чотири особи.”.

У зв’язку з чим частину третю вважати відповідно частиною четвертою;

частину четверту доповнити словами “, за поданням органу опіки та піклування”;

43) у статті 244:

частину другу викласти у такій редакції:

“2. При призначенні дитині опікуна або піклувальника органом опіки та піклування або судом враховуються особисті якості особи, здатність особи до виховання дитини, забезпечення її потреб у розвитку відповідно до віку, ставлення до дитини, а також згода самої дитини якщо за віком та рівнем розвитку вона може її висловити.”;

доповнити новою частиною такого змісту:

“4. У разі наявності спору щодо встановлення опіки або піклування над дитиною між двома або більше фізичними особами, питання призначення опікуна, піклувальника вирішується судом.”;

44) частину третю статті 249 викласти у такій редакції:

“3. Опікун, піклувальник не має права:

перешкоджати спілкуванню дитини з її батьками та іншими родичами, за винятком випадків, коли таке спілкування суперечить інтересам дитини, зокрема несе загрозу життю та здоров’ю дитини;

передавати дитину на виховання іншим фізичним та юридичним особам без дозволу органу опіки та піклування.”;

45) у статті 252:

у частині третій слова “членів сім’ї” замінити словами “помічника патронатного вихователя”;

частину четверту доповнити реченнями такого змісту:

“До кандидата у патронатні вихователі не застосовується вимога щодо наявності постійного заробітку (доходу). Помічником патронатного вихователя не можуть бути особи, зазначені у статті 212 цього Кодексу, за виключенням пунктів 7, 13, 16, 18 частини першої цієї статті.”;

абзац третьої частини шостої замінити абзацами такого змісту:

“Загальний термін перебування дитини в сім’ї патронатного вихователя не може перевищувати шість місяців, крім випадків коли:

на розгляді суду перебуває справа про позбавлення батьків дитини батьківських прав, але не довше ніж 3 місяці з дня набрання чинності рішенням суду;

на розгляді суду перебуває справа про усиновлення дитини або передачу її під опіку, піклування;

до органу опіки та піклування подано заяву про влаштування дитини під опіку, піклування, в прийомну сім’ю, дитячий будинок сімейного типу.”;

46) статтю 253 викласти в такій редакції:

“Стаття 253. Створення сім’ї патронатного вихователя

1. Рішення про створення сім’ї патронатного вихователя приймається районною в місті Києві чи Севастополі державною адміністрацією, виконавчим комітетом міської, районної у місті (у разі її створення), селищної, сільської ради.

2. Між патронатним вихователем та органом, який прийняв рішення про створення сім’ї патронатного вихователя, на основі типового договору укладається договір про організацію надання послуги патронату над дитиною.

Договір про організацію надання послуги патронату над дитиною укладається у письмовій формі та визначає взаємні права та обов’язки сторін, порядок тимчасового влаштування та перебування дитини в сім’ї патронатного вихователя, умови надання послуги патронату, порядок контролю за виконанням обов’язків сторін договору, а також підстави припинення та розірвання договору.

Типовий договір про організацію надання послуги патронату над дитиною затверджується Кабінетом Міністрів України.

3. Договір про організацію надання послуги патронату над дитиною може бути розірваний за згодою сторін або за рішенням органу, який прийняв рішення про створення сім’ї патронатного вихователя, чи суду у разі невиконання сторонами умов договору.”;

47) частину першу статті 254 доповнити абзацом такого змісту:

“Згоду дитини на її влаштування в сім’ю патронатного вихователя з’ясовує представник служби у справах дітей у присутності патронатного вихователя і представника закладу, у якому вона перебуває або осіб, в сім’ї яких виховується дитина, про що складається відповідний документ.”;

48) частину першу статті 256 викласти в такій редакції:

“1. Оплата послуг із здійснення патронату над дитиною та виплата соціальної допомоги на утримання дитини в сім’ї патронатного вихователя здійснюються за рахунок коштів державного бюджету, крім випадків, передбачених абзацом другим цієї частини, у розмірі та порядку, визначених Кабінетом Міністрів України.

У разі влаштування дитини до сім’ї патронатного вихователя, яка проживає в іншій територіальній громаді, ніж територіальна громада за місцем проживання (перебування) дитини, оплата послуг із здійснення патронату над дитиною здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету територіальної громади за місцем проживання (перебування) дитини. Виплата соціальної допомоги на утримання дитини в сім’ї патронатного вихователя у такому разі здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень можуть за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів запроваджувати додаткові заходи соціальної підтримки дітей, влаштованих у сім’ї патронатних вихователів, зокрема встановлювати додаткові виплати та інші гарантії, у порядку та розмірах, визначених відповідними рішеннями.”;

49) статтю 256¹ викласти в такій редакції:

“Стаття 256¹. Прийомна сім’я

1. Прийомна сім’я — сім’я, яка добровільно взяла на виховання та спільне проживання від одного до восьми (крім випадку, коли усі прийомні діти є рідними братами та сестрами, кількість яких перевищує вісім осіб) дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

2. Для задоволення потреб дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які потребують особливих умов виховання та догляду, утворюються спеціалізовані прийомні сім’ї.

Напрями спеціалізації прийомних сімей, умови їх створення та функціонування встановлюються Кабінетом Міністрів України.

3. У разі створення прийомної сім’ї особою, яка не перебуває у шлюбі, або спеціалізованої прийомної сім’ї догляд та виховання дітей в прийомній сім’ї здійснюється за участі помічника прийомних батьків.

Критерії визначення потреби в залученні помічника прийомних батьків до догляду та виховання дітей в прийомній сім’ї встановлюються Кабінетом Міністрів України.”;

50) у статті 256²:

частину першу викласти у такій редакції:

“1. Прийомні батьки — подружжя або особа, яка не перебуває у шлюбі, які пройшли спеціальний курс підготовки та взяли для спільного проживання та виховання прийомних дітей.”;

частину третю доповнити реченнями такого змісту:

“До кандидатів у прийомні батьки не застосовується вимога щодо наявності постійного заробітку (доходу). Помічником прийомних батьків не можуть бути особи, зазначені у статті 212 цього Кодексу, за виключенням пунктів 7, 13, 16, 18 частини першої цієї статті.”;

у частині четвертій слова “як опікуни або піклувальники” виключити;

доповнити частиною п’ятою такого змісту:

“5. Прийомним батькам, в сім’ї яких виховується п’ять і більше прийомних дітей, або у разі утворення спеціалізованої прийомної сім’ї на період функціонування прийомної сім’ї у разі потреби надається обладнаний індивідуальний житловий будинок або квартира в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.”;

51) у статті 256³:

частину першу доповнити абзацами такого змісту:

“До прийомної сім’ї, за згодою прийомних батьків, можуть тимчасового влаштовуватись діти, які залишилися без батьківського піклування, в межах граничної чисельності дітей у прийомній сім’ї у випадках та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Загальна кількість дітей у прийомній сім’ї, враховуючи осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та рідних дітей, не повинна бути більш як вісім осіб, крім випадку, коли усі прийомні діти є рідними братами та сестрами, кількість яких перевищує вісім осіб.

Влаштування до прийомної сім’ї більше восьми дітей, які є рідними братами та сестрами, допускається за умови, що в такій сім’ї виховується не більше двох рідних дітей.”;

частину другу викласти в такій редакції:

“2. На влаштування дитини до прийомної сім’ї потрібна її згода, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.

Згода дитини на її влаштування до прийомної сім’ї з’ясовується представником служби у справах дітей у присутності представника закладу, у якому вона перебуває або осіб, в сім’ї яких виховується дитина, прийомних батьків, про що складається відповідний документ.”;

52) у частинах другій та четвертій статті 256⁴ слова “про влаштування дітей до прийомної сім’ї” замінити словами “про організацію діяльності прийомної сім’ї”;

53) частину першу статті 256⁵ викласти у такій редакції:

“1. Дитячий будинок сімейного типу — окрема сім’я, яка була створена до 1 січня 2027 року, за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, для забезпечення сімейним вихованням та спільного проживання від п’яти до десяти дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

У разі коли дитячий будинок сімейного типу створено особою, яка не перебуває у шлюбі, догляд та виховання дітей в дитячому будинку сімейного типу здійснюється за участі помічника батьків-вихователів.

Критерії визначення потреби в залученні помічника батьків-вихователів до догляду та виховання дітей в дитячому будинку сімейного типу встановлюються Кабінетом Міністрів України.”;

54) у статті 256⁶:

частину першу викласти у такій редакції:

“1. Батьки-вихователі - подружжя або окрема особа, що не перебуває у шлюбі, які пройшли спеціальний курс підготовки та взяли для виховання та спільного проживання вихованців.”;

частину третю доповнити реченнями такого змісту:

“До кандидатів у батьки-вихователі не застосовується вимога щодо наявності постійного заробітку (доходу). Помічником батьків-вихователів не можуть бути особи, зазначені у статті 212 цього Кодексу, за виключенням пунктів 7, 13, 16, 18 частини першої цієї статті.”;

у частині четвертій слова “як опікуни або піклувальники” виключити;

частину п’яту викласти в такій редакції:

“5. Батькам-вихователям на період функціонування дитячого будинку сімейного типу надається обладнаний індивідуальний житловий будинок або квартира в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.”;

55) у статті 256⁷:

частину першу доповнити абзацами такого змісту:

“До дитячого будинку сімейного типу, за згодою батьків-вихователів, можуть тимчасового влаштовуватись діти, які залишилися без батьківського піклування, в межах граничної чисельності дітей у дитячому будинку сімейного типу у випадках та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Загальна кількість вихованців в дитячому будинку сімейного типу, враховуючи осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського

піклування, та рідних дітей, не повинна бути більш як десять осіб, крім випадку, коли усі вихованці є рідними братами та сестрами, кількість яких перевищує десять осіб.

Влаштування до дитячого будинку сімейного типу більше десяти дітей, які є рідними братами та сестрами, допускається за умови, що в такій сім'ї виховується не більше двох рідних дітей.”;

частину другу викласти в такій редакції:

“2. На влаштування дитини до дитячого будинку сімейного типу потрібна її згода, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.

Згода дитини на влаштування її до дитячого будинку сімейного типу з'ясовується представниками служби у справах дітей у присутності батьків-вихователів і представника закладу, у якому вона перебуває або осіб, в сім'ї яких виховується дитина, про що складається відповідний документ.”;

56) доповнити статтею 282¹ такого змісту:

“Стаття 282¹. Усиновлення дитини громадянином України, який має
множинне громадянство (підданство)

1. Усиновлення дитини в Україні громадянином України, який має множинне громадянство (підданство), який постійно проживає в Україні, здійснюється на загальних підставах, встановлених главою 18 цього Кодексу.

2. Усиновлення дитини в Україні громадянином України, який має множинне громадянство (підданство), який проживає за межами України, здійснюється відповідно до статті 283 цього Кодексу.”;

57) статтю 283 викласти у редакції:

“Стаття 283. Усиновлення дитини, яка є громадянином України,
іноземцем або громадянином України, який проживає за
межами України

1. Усиновлення іноземцем або громадянином України, який проживає за межами України, в Україні дитини, яка є громадянином України, здійснюється на загальних підставах, встановлених главою 18 цього Кодексу.

2. Дитина, яка є громадянином України, може бути усиновлена іноземцем або громадянином України, який проживає за межами України, якщо вона перебуває не менш як один рік на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, і досягла десяти років.

Усиновлення може бути здійснено до закінчення зазначеного строку, а також до досягнення дитиною десяти років, якщо:

1) усиновлювач є родичем дитини;

2) дитина страждає на хворобу, що внесена до спеціального переліку хвороб, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

3) здійснюється усиновлення усіх рідних братів і сестер в одну сім'ю, якщо один з них досяг десяти років і перебуває на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, не менш як один рік;

4) іноземці або громадяни України, які проживають за межами України, виявили бажання усиновити дитину, яка є братом або сестрою раніше усиновленої ними дитини.

3. Дитина може бути усиновлена іноземцем або громадянином України, який проживає за межами України, якщо в Україні не виявилось громадянина України, який бажав би її усиновити або взяти на виховання до себе в сім'ю.

Переважне право на усиновлення дитини — громадянина України мають особи, які є:

1) родичами дитини;

2) громадянами держав, з якими Україна уклала договір про надання правової допомоги.

4. Проведення діяльності з усиновлення дітей, які є громадянами України, іноземцями та громадянами України, які проживають за межами України, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, в порядку встановленому Кабінетом Міністрів України.

На усиновлення дитини іноземцем або громадянином України, який проживає за межами України, потрібна згода центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, направляє в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, запит до Міністерства внутрішніх справ України щодо перевірки іноземців та громадян України, які проживають за межами України, що усиновлюють дитину, яка є громадянином України, на наявність або відсутність інформації компрометуючого характеру в правоохоронних органах інших держав та Генеральному секретаріаті Інтерполу.

5. Усиновлення іноземцями та громадянами України, які проживають за межами України, проводиться за умови забезпечення дитині прав в обсязі не меншому, ніж це встановлено законами України.

6. За усиновленою дитиною зберігається громадянство України до досягнення нею вісімнадцяти років.

Усиновлена дитина має право на збереження своєї національної ідентичності відповідно до Конвенції про права дитини, інших міжнародних договорів.”;

58) у статті 285:

у частині першій слова “, якщо у державі, в якій усиновлювач постійно проживає і в яку має переїхати дитина, усиновлення не є таємним” виключити;

частину другу виключити;

59) у статті 287:

назву статті доповнити словами “або громадянами України і проживають за межами України”;

абзац перший та другий частини першої після слів “усиновлені іноземцями” доповнити словами “або громадянами України”;

60) Розділ VII “Прикінцеві положення” доповнити пунктом 2² такого змісту:

“2². Установити, що з 1 січня 2027 року створення нових дитячих будинків сімейного типу не здійснюється.”.

2. У Цивільному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436):

1) частину третю статті 45 доповнити абзацом такого змісту:

“Суд розглядає справи про усиновлення, позбавлення батьківських прав, відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав за обов’язковою участю прокурора.”;

2) частину шосту статті 56 викласти у такій редакції:

“6. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування можуть бути залучені судом до участі у справі або брати участь у справі за своєю ініціативою для подання висновків на виконання своїх повноважень. Участь зазначених органів у судовому процесі для подання висновків у справі є обов’язковою у випадках, встановлених цим Кодексом, іншими законами, або якщо суд визнає це за необхідне. Під час розгляду справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку, про усиновлення дітей, позбавлення батьківських прав та відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав суд залучає прокурора.”;

3) статтю 189 доповнити новою частиною такого змісту:

“4. Підготовче провадження у справах про позбавлення батьківських прав за позовом органу опіки та піклування або прокурора має бути проведене протягом тридцяти днів з дня відкриття провадження у справі. Продовження цього строку не допускається.”;

4) частину першу статті 210 доповнити абзацом такого змісту:

“У справах про позбавлення батьківських прав за позовом органу опіки та піклування або прокурора розгляд справи по суті має бути розпочато не пізніше ніж через тридцять днів з дня відкриття провадження у справі.”;

5) у статті 293:

частину другу доповнити пунктом 4¹ такого змісту

“4¹) відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав;”;

частину четверту викласти в такій редакції:

“4. У випадках, встановлених пунктами 1, 3, 9, 10 частини другої цієї статті, розгляд справ проводиться судом у складі одного судді і двох присяжних.”;

6) у частині третій статті 311 слова “особами без громадянства, що постійно проживають за межами України, або” виключити;

7) у статті 312:

частину першу після слів “опіки та піклування,” доповнити словами “прийомних батьків, батьків-вихователів, опікунів, піклувальників, представника закладу, в якому проживає (перебуває) дитина,”;

у пункті 3 частини третьої слова “, про її фізичний і розумовий розвиток” виключити;

у пункті 4 слова “або навчального закладу” замінити словами “або закладу освіти”;

доповнити новою частиною такого змісту:

“4. Підготовка справи до розгляду проводиться не більше п’яти днів з дня відкриття провадження у справі, про що суд постановляє ухвалу. Підготовче засідання у справах про усиновлення не проводиться.”;

8) у статті 313:

частину першу викласти у такій редакції:

“1. Суд розглядає справу про усиновлення дитини за обов’язковою участю заявника, органу опіки та піклування, прокурора, а також дитини, якщо вона за віком та рівнем розвитку може висловити свою думку, з викликом заінтересованих та інших осіб, яких суд визнає за потрібне допитати.”;

доповнити новими частинами такого змісту:

“5. Суд відкриває провадження за заявою про усиновлення невідкладно, але не пізніше 72 годин з дня подання заяви.

6. Суд розглядає справу про усиновлення дитини протягом розумного строку, але не більше тридцяти днів з дня відкриття провадження у справі.”;

9) доповнити розділі IV Главою 5¹ такого змісту:

“Глава 5¹. Розгляд судом справ про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав та повернення їм дитини

Стаття 314¹. Підсудність і строки розгляду

1. Заява про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав подається органом опіки та піклування або прокурором до суду за місцем проживання дитини.

2. Суд відкриває провадження за заявою про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав невідкладно, але не пізніше 24 годин з дня подання заяви.

3. Суд розглядає справи про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав та ухвалює рішення протягом розумного строку, але не більше трьох днів з дня відкриття провадження у справі.

Стаття 314². Зміст заяви

1. У заяві про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав повинно бути зазначено:

1) прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), дату народження дитини, її місце проживання, відомості про стан здоров'я;

2) прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) батьків дитини.

У заяві про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав мають бути викладені обставини, що підтверджують наявність підстав для відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав.

Заява про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав може містити клопотання про обов'язкове надання батькам (одному з них) соціальних послуг та/або направлення батьків (одного з них) для проходження корекційної програми.

Заява про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав також має містити клопотання про передачу дитини одному з батьків чи передачу дитини органу опіки та піклування для вжиття заходів із її подальшого влаштування.

Стаття 314³. Підготовка справи до розгляду

1. Суддя під час підготовки до розгляду справи про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав вирішує питання про участь у справі як заінтересованих осіб представника органу опіки та піклування, посадових осіб, які здійснювали соціальний супровід особи (сім'ї), представника закладу, в якому проживає (перебуває) дитина, осіб, у сім'ї яких виховується дитина.

2. Орган опіки та піклування повинен подати суду:

- 1) акт обстеження умов життя сім'ї (особи), складений за місцем проживання батьків (одного з них);
- 2) акт оцінки рівня безпеки дитини, яка відібрана у батьків (одного з них) при безпосередній загрозі для життя або здоров'я дитини (у разі наявності);
- 3) свідоцтво про народження дитини або витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про державну реєстрацію народження дитини або інший документ, що посвідчує особу дитини та підтверджує її спеціальний статус, виданий компетентним органом іноземної держави;
- 4) медичний висновок про стан здоров'я дитини;
- 5) інформацію про здійснення соціального супроводу сім'ї (особи) та його результати (у разі здійснення такого супроводу).

Суд у разі необхідності може вимагати подання інших документів.

3. Підготовка справи до розгляду проводиться не більше одного дня з дня відкриття провадження у справі, про що суд постановляє ухвалу. Підготовче засідання у справах про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав не проводиться.

Стаття 314⁴. Розгляд справи

1. Суд розглядає справу про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав за участю заінтересованих осіб, прокурора та інших осіб, яких суд визнає за потрібне допитати. Під час розгляду справи суд з'ясовує думку дитини, якщо за віком та рівнем розвитку вона може її висловити.

Стаття 314⁵. Рішення суду

1. Суд, розглянувши заяву про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав, ухвалює рішення, яким задовольняє або відмовляє у задоволенні вимоги заявника.

2. У разі задоволення заявленої вимоги суд:

- 1) встановлює строк до шести місяців, на який здійснюється відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав;
- 2) ухвалює рішення про передачу дитини другому із батьків або органу опіки та піклування для подальшого влаштування дитини;
- 3) ухвалює рішення про обов'язкове надання батькам (одному з них) соціальних послуг та, у разі потреби, направляє батьків (одного з них) для проходження корекційної програми;
- 4) ухвалює рішення про стягнення з батьків (одного з них) аліментів на дитину;

5) встановлює строк подання органом опіки та піклування звіту про здійснення заходів, спрямованих на влаштування дитини, організацію надання дитині та її батькам необхідних допомоги та послуг, спрямованих на усунення причин, які перешкоджають належному вихованню дитини.

3. Рішення суду про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав у день його прийняття надсилається органу опіки та піклування для виконання.

Стаття 314⁶. Розгляд судом питання про повернення дитини або продовження строку її відібрання від батьків чи одного з них без позбавлення батьківських прав

1. Суд може постановити рішення про повернення дитини батькам або одному з них за заявою батьків або одного з них.

Заява батьків або одного з них про повернення їм дитини подається до суду, який ухвалив рішення про відібрання дитини у батьків або одного з них, не пізніше ніж за один місяць до завершення строку, на який дитина відібрана у батьків або одного з них.

У заяві про повернення дитини батькам або одному з них мають бути викладені обставини, що підтверджують усунення причин, через які залишення дитини з батьками або одним з них є небезпечним для її життя, здоров'я та розвитку.

2. Орган опіки та піклування повинен подати суду висновок про доцільність повернення дитини батькам або одному з них.

До висновку органу опіки та піклування має бути доданий акт обстеження умов життя заявника, складений за місцем його проживання.

3. Якщо у визначений частиною першою цієї статті строк батьки або один з них не звернулися до суду із заявою про повернення їм дитини, орган опіки та піклування зобов'язаний подати до суду, який ухвалив рішення про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав, заяву про повернення дитини батькам, заяву про продовження строку відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав або позовну заяву про позбавлення батьків дитини батьківських прав.

До заяви або позовної заяви додається звіт про здійснення заходів, спрямованих на влаштування дитини, організацію надання дитині та її батькам необхідних допомоги та послуг, спрямованих на усунення причин, які перешкоджають належному вихованню дитини, та їх результат.

4. За наслідками розгляду документів, поданих батьками або одним з них, органом опіки та піклування відповідно до частин першої — третьої цієї статті, суд може постановити рішення щодо:

повернення дитини батькам або одному з них, якщо буде встановлено, що внаслідок проведеної з батьками роботи усунуті причини, через які залишення дитини з батьками або одним з них є небезпечним для її життя,

здоров'я та розвитку, за умови здатності батьків забезпечити належні умови для проживання, виховання та розвитку дитини, зокрема шляхом працевлаштування або наявності іншого заробітку чи доходу, позитивних результатів проходження ними лікування розладів психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин та алкоголю (у разі якщо батьки або один із них мають розлади психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин та алкоголю) та/або корекційної програми (якщо це було передбачено рішенням суду про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав) та відсутності безпосередньої небезпеки для дитини у зв'язку з наявністю у батьків психічних розладів, перелік яких затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, що встановлено на підставах, передбачених Законом України "Про психіатричну допомогу" та іншими законами України, у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України;

продовження не більше ніж на 6 місяців строку, на який здійснюється відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав та встановлення нового строку подання органом опіки та піклування суду звіту про здійснені заходи, спрямовані на усунення причин, через які залишення дитини з батьками або одним з них є небезпечним для її життя, здоров'я та розвитку, та їх результати.

5. У разі неподання органом опіки та піклування документів, передбачених частиною третьою цієї статті, у визначений судом строк без поважних причин, суддя вирішує питання про накладання на голову органу опіки та піклування штрафу у сумі від двадцяти до сорока розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Питання про накладення штрафу вирішується за ініціативою судді у судовому засіданні з повідомленням органу опіки та піклування.

Сплата штрафу не звільняє орган опіки та піклування від обов'язку подати суду документи, передбачені частиною третьою цієї статті.

6. У разі неподання органом опіки та піклування документів, передбачених частиною третьою цієї статті повторно або якщо суд при розгляді звіту органу опіки та піклування виявить, що внаслідок бездіяльності посадових осіб місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування дитина та її батьки не отримували необхідної допомоги та послуг, суд зобов'язаний письмово повідомити про це орган досудового розслідування.”;

10) частину першу статті 354 після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

“Апеляційна скарга на рішення суду про усиновлення дитини подається протягом десяти днів з дня його проголошення.”.

У зв'язку з цим абзац другий вважати відповідно абзацом третім;

11) частину першу статті 430 доповнити пунктом 11 такого змісту:

“11) відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав.”.

3. У першому реченні частини першої статті 198 Кодексу законів про працю України (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375 із наступними змінами) слова “районної (міської) служби у справах дітей” замінити словами “служб у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад”.

4. У Основах законодавства України про охорону здоров’я (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 4, ст. 19 із наступними змінами):

1) у статті 39:

у частині першій слово “повноліття” замінити цифрами та словами “14-річного віку”;

частину другу викласти у такій редакції:

“Право на отримання інформації про стан здоров’я дитини мають:

1) батьки або інші законні представники дитини;

2) патронатний вихователь, у сім’ю якого влаштовано дитину;

3) керівник закладу, до якого дитину влаштовано на цілодобове перебування;

4) особа, в сім’ю якої тимчасово влаштовано дитину;

5) представник органу опіки та піклування для забезпечення інтересів дітей, які залишились без піклування батьків, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

6) особа, якій дитину передано на тимчасове виховання на підставі договору, укладеного відповідно до статті 151 Сімейного кодексу України.;

після частини другої доповнити частиною такого змісту:

“Право на отримання інформації про стан здоров’я пацієнта, визнаного в установленому законом порядку недієздатним, має його законний представник.”;

У зв’язку з цим частини третю-п’яту вважати відповідно четвертою-шостою.

2) у статті 43:

у частині першій слова “їх законних представників” замінити словами “осіб, зазначених у частинах другій — третій статті 39 цих Основ”;

частину другу та третю викласти у такій редакції:

“У невідкладних випадках, за наявності реальної загрози життю пацієнта, медичне втручання проводиться без згоди пацієнта або осіб, зазначених у частинах другій-третій статті 39 цих Основ.

Якщо відсутність згоди може призвести до тяжких для пацієнта наслідків, лікар зобов'язаний це пояснити пацієнту або особам, зазначеним у частинах другій — третій статті 39 цих Основ. Якщо і після цього пацієнт відмовляється від лікування чи особи, зазначені у частинах другій-третій статті 39 цих Основ, відмовляються надати згоду на лікування пацієнта, лікар має право взяти від них письмове підтвердження, а за неможливості його одержання — засвідчити відмову відповідним актом у присутності свідків.”;

у частині п'ятій слова “законний представник пацієнта” замінити словами “особа, передбачена у частинах другій — третій статті 39 цих Основ,”;

доповнити новою частиною такого змісту:

“У разі відмови надати згоду на медичне втручання особою, передбаченою частиною другою статті 39 цих Основ, по відношенню до пацієнта віком до 14 років (малолітнього пацієнта) чи законним представником пацієнта, визнаного в установленому законом порядку недієздатним, якщо відсутність медичного втручання може призвести до тяжких наслідків для життя і здоров'я таких пацієнтів, згода на медичне втручання при їх госпіталізації надається органами опіки і піклування на підставі поданого лікарем висновку про стан здоров'я пацієнта. Порядок надання органом опіки та піклування такої згоди встановлюється Кабінетом Міністрів України.”.

5. Пункт 8 частини першої статті 23 Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 44, ст. 416 із наступними змінами) викласти у такій редакції:

“8) усиновлювачі, на утриманні яких перебуває дитина (діти), яка (які) до моменту усиновлення була (були) дитиною-сиротою (дітьми-сиротами) або дитиною (дітьми), позбавленою (позбавленими) батьківського піклування, віком до 18 років, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, на утриманні яких перебуває дитина-сирота (діти-сироти) або дитина (діти), позбавлена (позбавлені) батьківського піклування, віком до 18 років, патронатні вихователі та їх помічники із числа членів сім'ї, у період надання ними послуги патронату над дитиною та отримання відповідно до законодавства грошового забезпечення, у тому числі за готовність до влаштування дитини під патронат, та в період використання накопичених оплачуваних днів за надання послуги патронату над дитиною;”.

6. У Законі України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 5, ст. 21 з наступними змінами):

1) частину першу статті 2 після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

“базова величина - величина, що застосовується для розрахунку розміру базової соціальної допомоги та розмірів державних допомог, визначених цим Законом, починаючи з 2027 року, та встановлюється у законі про Державний бюджет України на відповідний рік за поданням Кабінету Міністрів України;”;

У зв’язку з цим абзаци другий-восьмий вважати відповідно третім-дев’ятим.

2) статтю 16 викласти в такій редакції:

“Стаття 16. Право на допомогу на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування

Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, призначається особам, призначеним в установленому законом порядку опікунами чи піклувальниками дітей-сиріт та дітей, які позбавлені батьківського піклування. Така допомога вважається власністю дитини.

Призначення допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, здійснюється з дати встановлення опіки чи піклування включно до дня досягнення дитиною 18-річного віку, якщо опіку чи піклування не було припинено раніше відповідно до законодавства.”;

3) статтю 18 викласти в такій редакції:

“Стаття 18. Розмір допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування

Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, складається з:

базової щомісячної виплати у розмірі, що становить 3,5 розміру базової величини для дітей віком до 6 років та 4,5 розміру базової величини для дітей віком від 6 до 18 років;

одноразової виплати при встановленні опіки чи піклування над дитиною у розмірі, що становить 8 розмірів базової величини.

Для дітей з інвалідністю, над якими встановлено опіку чи піклування, розмір базової щомісячної виплати, передбаченої частиною першою цієї статті, встановлюється у розмірі 5,5 розміру базової величини для дитини віком до 6 років та 6,5 розміру базової величини для дитини віком від 6 до 18 років.

У разі якщо на дитину (на дитину з інвалідністю) виплачуються призначені у встановленому порядку пенсія (крім пенсії у зв’язку з втратою

годувальника, призначеної відповідно до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”), соціальна стипендія, державна допомога (крім державної соціальної допомоги, що виплачується на дітей з інвалідністю відповідно до законодавства), розмір базової щомісячної виплати на дитину, над якою встановлено опіку чи піклування, визначається як різниця між 3,5 розміру базової величини для дитини віком до 6 років та 4,5 розміру базової величини для дитини віком від 6 до 18 років (для дитини з інвалідністю, над якою встановлено опіку чи піклування, — 5,5 розміру базової величини для дитини віком до 6 років та 6,5 розміру базової величини для дитини віком від 6 до 18 років) та розміром призначених пенсії, стипендії, державної допомоги.

Призначені дитині (дитині з інвалідністю) пенсія у зв’язку з втратою годувальника відповідно до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” та аліменти виплачуються в повному розмірі та перераховуються на її особистий строковий депозитний рахунок у державному банку, що відкривається в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.”;

4) у частині першій статті 18³ цифри і слова “100 відсотками прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку” замінити цифрами і словами “90 відсотками базової величини”;

5) у статті 18⁷ слова “двох прожиткових мінімумів, встановлених для дітей відповідного віку” замінити цифрами і словами “1,8 базових величин”.

7. У Законі України “Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей” (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 6, ст. 35 із наступними змінами):

1) статтю 1 викласти у такій редакції:

“Стаття 1. Органи і служби у справах дітей, спеціальні установи та заклади, які здійснюють соціальний захист дітей, захист прав дитини і профілактику правопорушень

Здійснення діяльності із соціального захисту дітей, профілактики серед них правопорушень та захисту прав дитини покладається в межах визначеної компетенції на:

центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціальної політики, соціального захисту населення, усиновлення та захисту прав дитини, з питань сім’ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, запобігання та протидії домашньому насильству;

центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення;

центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду

(контролю) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, та його територіальні органи (у разі їх утворення);

орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх утворення), селищних, сільських рад;

районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах (у разі їх утворення), селищних, сільських рад;

заклади та органи освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, надавачів соціальних послуг;

уповноважені підрозділи органів Національної поліції;

центри захисту дитини;

приймальники-розподільники для дітей органів Національної поліції;

суди;

центри з надання безоплатної правничої допомоги;

уповноважені органи з питань пробації;

школи соціальної реабілітації та професійні училища соціальної реабілітації органів освіти;

центри медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я;

спеціальні виховні установи (сектори для відбування покарання засудженими неповнолітніми, утворені у виправних колоніях мінімального та середнього рівнів безпеки), слідчі ізолятори Державної кримінально-виконавчої служби;

спеціальні заклади, що надають соціальні послуги, загальні та спеціальні служби підтримки постраждалих осіб;

притулки для дітей;

центри соціально-психологічної реабілітації дітей;

соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка).

У забезпеченні соціального захисту дітей та захисту прав дитини беруть участь у межах своєї компетенції інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми, громадяни України.

Під соціальним захистом дітей та захистом прав дитини у цьому Законі розуміється комплекс заходів, рішень і дій суб'єктів, зазначених у частинах першій і другій цієї статті, із забезпечення прав та найкращих інтересів дитини, дотримання її прав, визначених Конституцією України, Конвенцією

ООН про права дитини та законодавством України, задоволення потреб дитини в соціальних, освітніх, медичних, правових та інших послугах.”;

2) статтю 4 викласти у такій редакції:

“Стаття 4. Центральні органи виконавчої влади, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім’ї та дітей, служби у справах дітей

Основними завданнями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дитини, є:

1) реалізація державної політики у сфері захисту прав дитини та усиновлення;

2) здійснення з питань, що належать до його компетенції, координації та методологічного забезпечення діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, служб у справах дітей, інших органів у справах дітей;

3) здійснення діяльності щодо кадрового забезпечення служб у справах дітей, у тому числі:

визначення потреби в підготовці та підвищенні кваліфікації працівників служб у справах дітей, забезпечення організації відповідних заходів;

забезпечення контролю за станом відповідності кадрового забезпечення служб у справах дітей визначеним нормативам;

4) здійснення діяльності з питань усиновлення дітей, у тому числі громадянами України, які проживають за її межами, та іноземцями;

5) проведення, у взаємодії з громадськими об’єднаннями, інформаційно-роз’яснювальної роботи серед населення щодо сімейних форм виховання, усиновлення та патронату над дитиною, планування та реалізація заходів, спрямованих на їх популяризацію;

6) координація діяльності суб’єктів, які здійснюють підготовку кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, помічники патронатних вихователів, у тому числі організація забезпечення навчання фахівців, які здійснюють відповідну підготовку;

7) забезпечення внесення, обліку, редагування, пошуку, перегляду і використання даних Єдиної інформаційної системи “Діти” у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

8) моніторинг та аналіз діяльності з організації невідкладних заходів із реагування на випадки залишення дітей без батьківського піклування, жорстокого поводження з ними, загрозу життю і здоров’ю дитини, інші випадки порушення прав дитини службами у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у

містах (у разі їх утворення), селищних, сільських рад, у тому числі засобами Єдиної інформаційної системи “Діти”;

9) проведення роботи щодо захисту прав та інтересів дитини;

10) збір та аналіз інформації про потребу в забезпеченні дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, житлом та стан забезпечення таких осіб житлом;

11) участь в розробленні та реалізації державних та регіональних програм, спрямованих на поліпшення становища дітей, підтримки сімей з дітьми, запобігання вчиненню дітьми правопорушень, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, попередження жорстокого поводження з дитиною;

12) координація діяльності з організації тимчасового переміщення (евакуації) дітей під час надзвичайного або воєнного стану в Україні та їх повернення;

13) забезпечення безпосередньої взаємодії з дипломатичними установами України за кордоном та закордонними дипломатичними представництвами в Україні з питань забезпечення та захисту прав і найкращих інтересів дітей - громадян України за кордоном, у тому числі щодо їх повернення в Україну, усиновлення або влаштування в сімейні форми виховання;

14) здійснення моніторингу та оцінювання стану дотримання та захисту прав дітей, у тому числі дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, реалізації державної політики у сфері усиновлення, сімейних форм виховання, патронату над дитиною, забезпечення та захисту прав дитини;

15) забезпечення складання та ведення державної статистики стосовно дітей відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів;

16) забезпечення розроблення та внесення на розгляд центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціальної політики, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству, пропозицій щодо внесення змін до законодавства у сфері усиновлення, сімейних форм виховання та захисту прав дитини;

17) вирішення інших питань у сфері усиновлення, сімейних форм виховання та захисту прав дитини відповідно до закону.

Основними завданнями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог

законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, та його територіальних органів (у разі їх утворення), є:

1) здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням суб'єктами господарювання вимог законодавства щодо:

реалізації права дітей, сімей з дітьми, у тому числі багатодітних сімей, сімей опікунів, піклувальників, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей патронатних вихователів, осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на соціальну підтримку, надання їм соціальних послуг, забезпечення якості їх надання, та за дотриманням прав дітей;

забезпечення дотримання прав дітей у закладах, незалежно від організаційно-правової форми, які забезпечують цілодобове утримання та виховання дітей;

2) здійснення контролю за дотриманням органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, вимог законодавства щодо забезпечення прав та найкращих інтересів дітей, у тому числі дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Основними завданнями органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служб у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, є:

1) забезпечення у межах своїх повноважень реалізації на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці державної політики щодо усиновлення, сімейних форм виховання та захисту прав дитини;

2) здійснення з питань, що належать до їхньої компетенції, координації та методичного забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, у тому числі відповідних служб у справах дітей, щодо захисту прав дитини, у тому числі дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також забезпечення дотримання законодавства щодо встановлення опіки і піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, їх усиновлення, влаштування дітей у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, застосування інших передбачених законодавством форм влаштування дітей, надання послуги патронату над дитиною;

3) здійснення координації діяльності служб у справах дітей, що функціонують на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, у тому числі:

надання практичної і методичної допомоги;

визначення потреби в підготовці та підвищенні кваліфікації працівників, забезпечення організації відповідних процесів;

узагальнення і поширення досвіду роботи із захисту прав дитини;

4) забезпечення у межах, визначених законодавством, здійснення діяльності з усиновлення та влаштування дітей в сімейні форми виховання;

5) проведення, у взаємодії з громадськими об'єднаннями, інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення регіону щодо сімейних форм виховання, усиновлення та патронату над дитиною, планування та реалізація заходів, спрямованих на їх популяризацію;

6) методичне забезпечення служб у справах дітей, що функціонують на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, щодо ведення Єдиної інформаційної системи "Діти", контроль за накопиченням, оновленням та зберіганням в ній інформації;

7) участь в розробленні та реалізації регіональних програм щодо поліпшення становища дітей, підтримки сімей з дітьми;

8) здійснення моніторингу дотримання прав дітей, складання та подання в установленому порядку статистичної звітності стосовно дітей у регіоні;

9) аналіз у межах повноважень стану роботи органів опіки та піклування щодо захисту прав дитини, вжиття заходів для усунення недоліків та порушень законодавства з питань захисту прав дитини, а також відновлення прав дитини;

10) здійснення аналізу прийнятих органами опіки та піклування, службами у справах дітей, що функціонують на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, рішень стосовно дітей на відповідність законам України в порядку, встановленому законодавством;

11) повідомлення органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, органам Національної поліції, прокуратури, юридичним особам, незалежно від організаційно-правової форми про виявлені факти порушення прав і законних інтересів дітей;

12) надання у межах своїх повноважень місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, юридичним особам, незалежно від організаційно-правової форми, громадським об'єднанням, громадянам практичної, методичної та консультаційної допомоги у вирішенні питань щодо захисту прав дитини;

13) надання організаційної і методичної допомоги притулкам для дітей, центрам соціально-психологічної реабілітації дітей, центрам соціальної підтримки дітей та сімей, центрам захисту дитини, регіональним центрам соціальних служб, центрам матері та дитини, іншим закладам соціального захисту дітей, що функціонують на території відповідної адміністративно-

територіальної одиниці, координація діяльності цих закладів в межах компетенції;

14) здійснення аналізу потреби та стану забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

15) моніторинг та аналіз діяльності з організації невідкладних заходів із реагування на випадки залишення дітей без батьківського піклування, жорстокого поводження з ними, загрозу життю і здоров'ю дитини, інші випадки порушення прав дитини службами у справах дітей, що функціонують на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, у тому числі засобами Єдиної інформаційної системи "Діти";

16) забезпечення надання консультацій та роз'яснень дітям, їхнім батькам чи іншим законним представникам з питань захисту прав дитини;

17) моніторинг умов утримання і виховання дітей, які влаштовані на цілодобове проживання (перебування) до закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту незалежно від організаційно-правової форми з метою попередження порушень їхніх прав та інтересів;

18) забезпечення регіонального обліку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, серед них, тих які можуть бути усиновлені чи передані на виховання в сім'ї громадян, в Єдиній інформаційній системі "Діти";

19) вирішення інших питань у сфері усиновлення, сімейних форм виховання та захисту прав дітей на рівні регіону відповідно до закону.

Виконання органами виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, службами у справах дітей обласних державних адміністрацій покладених на них завдань забезпечується на рівні районів відповідного регіону, у тому числі у разі потреби шляхом створення та забезпечення функціонування у їх складі структурних підрозділів (секторів відділів) для виконання функцій на рівні районів.

Основними завданнями служб у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх утворення), селищних, сільських рад, є:

1) забезпечення реалізації на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці державної політики та власних (самоврядних) повноважень з питань захисту прав дитини;

2) надання правової допомоги дітям, їхнім батькам та іншим законним представникам з питань усиновлення, влаштування дітей у сім'ї громадян України, позбавлення та поновлення батьківських прав; побачення з дитиною матері/батька, яких позбавлено батьківських прав тощо;

3) здійснення підготовки справ дітей для розгляду органом опіки та піклування;

4) забезпечення у разі потреби цілодобового оперативного реагування на випадки залишення дітей без батьківського піклування, жорстокого поводження з ними, загрозу життю і здоров'ю дитини, інших випадків порушення прав дитини, організація вжиття невідкладних заходів допомоги дітям;

5) перевірка інформації про порушення прав дітей шляхом їх відвідування за місцем проживання (перебування), навчання, роботи;

6) здійснення безпосереднього ведення справ з питань захисту прав дитини, зокрема дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та інших категорій дітей в порядку, визначеному законодавством;

7) забезпечення здійснення діяльності з усиновлення, створення сімейних форм виховання та влаштування дітей у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, передання під опіку, піклування, інші форми влаштування дітей;

8) забезпечення тимчасового влаштування дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі в сім'ї патронатних вихователів, сприяння створенню та функціонуванню сімей патронатних вихователів відповідно до потреби;

9) організація взаємодії структурних підрозділів районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення), селищних, сільських рад, юридичних осіб, незалежно від організаційно-правової форми, для вирішення питань захисту прав дитини, у тому числі на сімейне виховання, забезпечення функціонування прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів, піклувальників, патронатних вихователів, запобігання дитячій бездоглядності, жорстокому поводженню з дітьми, залученню дітей до найгірших форм дитячої праці, а також з питань реалізації прав дитини на навчання, на охорону здоров'я тощо;

10) здійснення нагляду за умовами утримання і виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування в сімейних формах виховання, а також усиновлених дітей, дітей, які влаштовані на цілодобове проживання (перебування) до закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, незалежно від організаційно-правової форми;

11) організація соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, здійснення нагляду за умовами їх проживання, організація вжиття заходів до відібрання дітей у батьків (одного з них) у випадках, передбачених законом;

12) повідомлення органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, органам Національної поліції, прокуратури, юридичним

особам, незалежно від організаційно-правової форми про виявлені факти порушення прав і законних інтересів дітей;

13) виявлення та ведення обліків дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах; дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; дітей, які можуть бути усиновлені, та усиновлених дітей; кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі; сімей опікунів, піклувальників, патронатних вихователів, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу; нерухомого майна дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, яке належить їм на праві власності;

14) виявлення та ведення обліку дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, вжиття заходів для надання таким дітям відповідного статусу;

15) забезпечення ведення та функціонування Єдиної інформаційної системи “Діти” у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

16) звернення до органів Національної поліції щодо встановлення місця проживання, перебування батьків або інших законних представників дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей, позбавлених батьківського піклування;

17) підготовка документів для державної реєстрації народження дітей у випадках, передбачених законодавством;

18) розгляд питань, пов'язаних із доцільністю відрахування неповнолітніх здобувачів освіти закладів професійної освіти першого року навчання, здобувачів фахової передвищої та вищої освіти першого року навчання, надання згоди на відрахування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, із закладів загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої освіти;

19) вирішення питання щодо надання дозволу на звільнення працівника молодше вісімнадцяти років з ініціативи роботодавця;

20) організація роботи органу опіки та піклування з вирішення питань щодо управління майном дитини та надання дозволів на вчинення правочинів у випадках, передбачених Цивільним кодексом України;

21) забезпечення представництва інтересів дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, на час здійснення права на спадкування у випадках, передбачених законодавством;

22) підготовка клопотань щодо взяття дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на соціальний квартирний облік та на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов;

23) здійснення заходів щодо захисту прав дитини, розлученої з сім'єю;

24) підготовка позовів до суду щодо позбавлення батьківських прав, відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення батьківських прав, відібрання дитини від особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду, скасування усиновлення, визнання його недійсним, захисту майнових та житлових прав дитини;

25) участь від імені органу опіки та піклування у розгляді судових спорів, визначених статтею 19 Сімейного кодексу України, у тому числі підготовка висновків щодо розв'язання спору;

26) організація допомоги батькам, іншим законним представникам щодо підвищення їхнього виховного потенціалу;

27) вжиття у межах компетенції заходів для повернення в Україну дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які є громадянами України;

28) вжиття у межах компетенції заходів для повернення до місця постійного проживання дітей, розлучених із сім'єю, у тому числі дітей-іноземців;

29) ініціювання розроблення, прийняття та забезпечення реалізації самостійно або спільно з іншими виконавчими органами міської, районної у місті (у разі утворення), селищної, сільської ради, юридичними особами, незалежно від організаційно-правової форми, громадськими об'єднаннями заходів та місцевих програм щодо поліпшення становища дітей, підтримки сімей з дітьми;

30) ведення у встановленому порядку статистичної звітності щодо дітей;

31) забезпечення визначення потреби у створенні сімейних форм виховання, сімей патронатних вихователів, закладів, які здійснюють соціальний захист дітей;

32) участь у кримінальному провадженні у випадках та порядку, визначених законом, з метою забезпечення захисту прав та законних інтересів дитини;

33) вирішення інших питань у сфері усиновлення, розвитку сімейних форм виховання та захисту прав дітей на рівні адміністративно-територіальної одиниці відповідно до закону;

34) забезпечення надання консультацій та роз'яснень дітям, їхнім батькам чи іншим законним представником з питань захисту прав дитини;

35) вирішення інших питань відповідно до законодавства.

У містах з районним поділом, у яких за рішенням територіальної громади або міської ради створено районну у місті раду, реалізацію завдань, визначених частиною четвертою цієї статті, забезпечують служби у справах дітей районних у містах рад.

Служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх утворення), селищних, сільських рад забезпечують цілодобове оперативне реагування, у тому числі в нічний час, вихідні, святкові та неробочі дні, на повідомлення про залишення дитини без батьківського піклування або про безпосередню загрозу життю чи здоров'ю дитини.

Для забезпечення цілодобового оперативного реагування працівники служб у справах дітей можуть залучатися до чергування вдома в нічний час, вихідні, святкові та неробочі дні.

Час чергування вдома працівників служб у справах дітей оплачується з розрахунку не менше половини годинної ставки, обчисленої виходячи з посадового окладу працівника, за кожен годину такого чергування. Час фактичного виконання повноважень у зв'язку з таким чергуванням оплачується за фактично відпрацьований час відповідно до законодавства про працю. Оплата праці працівників служб у справах дітей, залучених до фактичного виконання зазначених повноважень у нічний час, здійснюється у підвищеному розмірі відповідно до законодавства про працю. За фактичне виконання повноважень у вихідні, святкові та неробочі дні працівникам служб у справах дітей надається грошова компенсація у розмірі та порядку, визначених законодавством про працю, або надаються дні відпочинку за їх заявами.

Порядок організації цілодобового оперативного реагування, залучення працівників служб у справах дітей до чергування вдома та обліку робочого часу працівників, залучених до цілодобового оперативного реагування, встановлюється Кабінетом Міністрів України з урахуванням законодавства про працю.

Особливості організації цілодобового оперативного реагування служб у справах дітей у територіальних громадах, до складу яких входять гірські населені пункти або населені пункти з ускладненою транспортною доступністю, на територіях можливих бойових дій, активних бойових дій, а також у випадках, коли невідкладне прибуття працівника служби у справах дітей за місцем перебування дитини є неможливим або створює загрозу його життю чи здоров'ю, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей мають право:

звертатися у разі порушення прав та законних інтересів дітей, а також з питань надання їм допомоги до відповідних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, незалежно від організаційно-правової форми;

перевіряти стан роботи із соціально-правового захисту дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту дітей незалежно від організаційно-правової форми, а також у разі необхідності — умови роботи працівників молодше 18 років;

представляти у разі необхідності інтереси дітей в судах, у їх відносинах з юридичними особами, незалежно від організаційно-правової форми;

запрошувати для бесіди батьків, інших законних представників дитини, посадових осіб до служби у справах дітей з метою з'ясування причин та умов, які призвели до порушення прав дітей, бездоглядності, вчинення правопорушень, вживати заходів щодо їх усунення;

проводити бесіди з дітьми для з'ясування їхньої думки при вирішенні питань, що стосуються їх життя, при виявленні фактів порушення прав дитини (у тому числі без участі законних представників дитини);

порушувати перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про накладення дисциплінарних стягнень на посадових осіб у разі невиконання ними рішень, прийнятих центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, службами у справах дітей;

розробляти і реалізовувати власні та підтримувати громадські програми соціального спрямування з метою забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів дітей;

порушувати перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про притягнення до відповідальності згідно із законом фізичних та юридичних осіб, які допустили порушення прав, свобод і законних інтересів дітей;

відвідувати дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, перебувають на обліку в службі у справах дітей, за місцем їх проживання, навчання і роботи; вживати заходів для соціального захисту дітей.

Орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх утворення), селищних, сільських рад є юридичними особами публічного права, мають власний бланк, печатку із зображенням Державного Герба України та рахунки в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів.

Служби у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій підпорядковуються головам відповідних державних адміністрацій, підзвітні та підконтрольні центральному органу

виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення.

Орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей підпорядковується голові Ради міністрів Автономної Республіки Крим, підзвітний та підконтрольний центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення.

Служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій підпорядковуються головам відповідних державних адміністрацій, підзвітні та підконтрольні Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям, центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення.

Служби у справах дітей міських, районних у містах (у разі їх утворення), селищних, сільських рад підпорядковуються міським, селищним, сільським головам, головам районних у містах (у разі утворення) рад та відповідним радам, підзвітні та підконтрольні (у частині делегованих повноважень) органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, службам у справах дітей обласних державних адміністрацій, центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення.

Штатна чисельність працівників органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служб у справах дітей обласних державних адміністрацій, враховуючи їх відділи або сектори, які забезпечують виконання покладених на них повноважень на рівні районів (у разі їх утворення), установлюється з розрахунку не менше одного працівника на кожні вісім тисяч дітей, які проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Штатна чисельність працівників служб у справах дітей Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій установлюється з розрахунку не менше одного працівника на кожні п'ятнадцять тисяч дітей, які проживають на території міст Києва, Севастополя.

Штатна чисельність працівників служб у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських (у разі якщо в місті не утворено районні в місті ради), районних у містах (у разі утворення районних у місті рад) установлюється з розрахунку один працівник служби не більше ніж на півтори тисячі дітей, але не менше трьох працівників на територіальну громаду, район у місті (у разі утворення районних у місті рад), якщо в територіальній громаді (районі в місті) проживає менше п'яти тисяч дітей.

Штатна чисельність працівників служб у справах дітей сільських, селищних рад установлюється з розрахунку один працівник служби не

більше ніж на вісімсот дітей, але не менше трьох працівників на територіальну громаду, якщо в громаді проживає менше двох тисяч чотирьохсот дітей.

У разі якщо відповідна адміністративно-територіальна одиниця або територіальна громада повністю чи частково належить до тимчасово окупованих Російською Федерацією територій України, штатна чисельність працівників відповідної служби у справах дітей визначається виходячи з чисельності дітей, які проживали на такій території станом на 1 січня 2022 року.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей мають право приймати з питань, що належать до їх компетенції, рішення, які є обов'язковими до виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами та місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, юридичними особами, незалежно від організаційно-правової форми.

Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, юридичні особи, незалежно від організаційно-правової форми, посадові особи зобов'язані у строк, визначений центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, відповідними службами у справах дітей, повідомляти про заходи, вжиті на виконання прийнятих ними рішень.

У службах у справах дітей обіймати посади керівників можуть громадяни України, які мають вищу освіту у сфері права, освіти, соціальної роботи, психології, публічного управління та адміністрування. У штаті органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служб у справах дітей обласних, районних в містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі утворення) селищних, сільських рад обов'язковою є наявність працівника, який має вищу освіту у сфері права та працівника, який має вищу освіту у сфері психології.

Типові положення про служби у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі утворення) селищних, сільських рад затверджуються Кабінетом Міністрів України.”;

3) доповнити статтею такого змісту:

“Стаття 5¹. Уповноважені органи з питань пробації

Організація та діяльність уповноважених органів з питань пробації щодо неповнолітніх осіб регламентуються законодавством у сфері пробації.”;

4) статтю 10 викласти в такій редакції:

“Стаття 10. Спеціальні виховні установи (сектори для відбування покарання засудженими неповнолітніми, утворені у виправних колоніях мінімального та середнього рівнів безпеки), слідчі ізолятори Державної кримінально-виконавчої служби

Організація та діяльність спеціальних виховних установ (секторів для відбування покарання засудженими неповнолітніми, утворені у виправних колоніях мінімального та середнього рівнів безпеки), слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби щодо засуджених неповнолітніх регламентується кримінально-виконавчим законодавством.”;

5) доповнити статтею такого змісту:

“Стаття 11³. Центр захисту дитини

Центр захисту дитини є міждисциплінарним спеціалізованим закладом/структурним підрозділом іншого закладу, що створюється для проведення окремих слідчих (процесуальних) дій, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України, в дружньому до дитини середовищі та в умовах, які мінімізують наслідки її травматизації, а також надання комплексної соціальної, психологічної, правничої, домедичної та інших видів допомоги і послуг дітям, які є учасниками кримінального провадження.

Метою діяльності Центру захисту дитини є забезпечення дружнього до дитини, яка є учасником кримінального провадження, середовища під час проведення слідчих (процесуальних) дій та отримання дитиною комплексної соціальної, психологічної, правничої, домедичної допомоги.

Основними завданнями Центру захисту дитини є:

забезпечення належних умов для проведення слідчих (процесуальних) дій за участю дітей, які є учасниками кримінальних проваджень, у дружньому до дитини середовищі, яке знижуватиме рівень занепокоєння, запобігатиме психологічній травматизації та сприятиме вирішенню завдань кримінального провадження;

надання таким дітям комплексної соціальної, психологічної, правничої, домедичної та інших видів допомоги.

Центр захисту дитини може бути як юридичною особою, яка утворена Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та

Севастопольською міськими державними адміністраціями, так і структурним/відокремленим підрозділом іншого закладу.

Центр захисту дитини розміщується в окремому приміщенні (будівлі, споруді або частині будівлі).”;

б) доповнити статтею такого змісту:

“Стаття 12¹. Матеріально-технічне забезпечення служб у справах дітей

Органи місцевого самоврядування з метою належної організації діяльності служб у справах дітей вирішують в установленому порядку питання про забезпечення служб у справах дітей службовим транспортом (у тому числі для здійснення виїздів за місцем перебування дитини), належними умовами праці, стаціонарним та мобільним зв'язком, мобільною комп'ютерною технікою та програмними продуктами, професійною літературою та періодичними виданнями, у тому числі електронними.

У разі відсутності можливості використання службового транспорту для прибуття працівників служби у справах дітей за місцем перебування дитини для реагування на повідомлення про залишення дитини без батьківського піклування або про безпосередню загрозу життю чи здоров'ю дитини у нічний час, вихідні, святкові та неробочі дні орган місцевого самоврядування забезпечує інший спосіб транспортного забезпечення невідкладного виїзду, зокрема шляхом залучення транспорту юридичних осіб, засновником або учасником яких є відповідна територіальна громада, або укладення договорів про надання відповідних послуг з суб'єктами господарювання чи компенсації витрат працівника на використання власного транспорту відповідно до законодавства.

Матеріально-технічне забезпечення служб у справах дітей може також здійснюватися за рахунок міжнародної технічної допомоги, благодійної допомоги та інших джерел, не заборонених законом.”;

7) статтю 14 викласти у такій редакції:

“Стаття 14. Кадрове та наукове забезпечення діяльності органів і служб у справах дітей та спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей

До суб'єктів, які здійснюють кадрове та наукове забезпечення системи органів і служб у справах дітей, належать:

1) наукові установи, що беруть участь у реалізації державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дитини;

2) заклади освіти незалежно від підпорядкування, які акредитовані щодо надання освітніх послуг з підготовки фахівців у сфері соціального захисту дітей, захисту прав дитини, освіти, охорони здоров'я;

3) інші суб'єкти освітньої діяльності, які забезпечують безперервний професійний розвиток керівників та фахівців (педагогів, психологів,

соціологів, соціальних працівників, юристів, медичних працівників, працівників правоохоронних органів).

Для забезпечення підтримання та підвищення рівня професіоналізму працівників служб у справах дітей здійснюється їх безперервний професійний розвиток. Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників служб у справах дітей затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціальної політики, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству.”.

8. У Законі України “Про місцеве самоврядування в Україні” (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170 із наступними змінами):

1) пункт 6 частини першої статті 26 після слів “міського голови” доповнити словами “, служби у справах дітей,”;

2) у статті 34:

у частині першій:

у пункті “а”:

підпункт 1 доповнити словами “, у тому числі дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування,”;

у підпункті 2 після слів “або відставку, особам з інвалідністю з дитинства, багатодітним сім'ям,” доповнити словами “, дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа”;

у пункті “б”:

підпункт 1 викласти в редакції:

“1) підготовка і подання на затвердження ради цільових місцевих програм спрямованих на поліпшення стану безпеки і умов праці та виробничого середовища, становища дітей та сімей з дітьми, територіальних програм зайнятості та заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття, організація їх виконання; участь у розробленні цільових регіональних програм поліпшення стану безпеки і умов праці та виробничого середовища, становища дітей та сімей з дітьми, зайнятості населення, що затверджуються відповідно районними, обласними радами”;

підпункт 2 після слів “щодо поліпшення житлових і матеріально-побутових умов” доповнити словами “дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа,”;

підпункт 2¹ після слів “вирішення відповідно до законодавства питань надання соціальних послуг” доповнити словами “дітям-сиротам та дітям,

позбавленим батьківського піклування, сім'ям, в яких вони виховуються, особам з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування,”;

підпункт 4 викласти у такій редакції:

“4) здійснення заходів щодо виявлення, обліку та соціального захисту дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей, життю чи здоров'ю яких існує загроза, дітей розлучених з сім'єю; надання дітям статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування; забезпечення влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під опіку, піклування, у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу; створення прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей патронатних вихователів відповідно до потреби територіальної громади; провадження діяльності з усиновлення дітей у встановленому законодавством порядку; здійснення діяльності з захисту житлових та майнових прав дітей; виконання у випадках, передбачених законодавством, повноважень законного представника дитини; внесення відомостей про дітей до Єдиної інформаційної системи “Діти” у порядку, встановленому законодавством;”;

доповнити новими підпунктами 4¹ та 4² такого змісту:

“4¹) провадження діяльності із захисту прав дітей, у тому числі організація та здійснення заходів із попередження дитячої безпритульності, запобігання та протидії жорстокому поводженню з дітьми, включаючи домашнє насильство, проведення просвітницької роботи серед населення щодо прав та законних інтересів дітей;

4²) представництво інтересів дітей в судах, у тому числі підготовка та подання, у випадках передбачених законодавством, позовів до суду в інтересах дітей, участь у розгляді судом спорів, передбачених частиною четвертою статті 19 Сімейного кодексу України, та підготовка висновків щодо розв'язання спорів;”;

3) пункт 1 частини другої статті 38 викласти в редакції:

“1) утворення спостережної комісії та спрямування її діяльності.”;

4) частину четверту статті 42 доповнити пунктами 18³, 18⁴ такого змісту:

“18³) очолює орган опіки та піклування, підписує його рішення та забезпечує контроль їх виконання, несе персональну відповідальність на території відповідної територіальної громади за забезпечення здійснення заходів щодо захисту прав та законних інтересів дітей;

18⁴) вживає заходи до матеріально-технічного та кадрового забезпечення служб у справах дітей з урахуванням штатної чисельності, встановленої Законом України “Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей”;”.

9. У Законі України “Про місцеві державні адміністрації” (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 20-21, ст. 190 із наступними змінами)

1) частину другу статті 5 після слів “господарської діяльності” доповнити словами “, статті 4 Закону України “Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей” та статті 42 цього Закону”;

2) статтю 42 доповнити частиною такого змісту:

“У складі служби у справах дітей обласної державної адміністрації у разі потреби утворюються відділи або сектори, які розташовуються в адміністративних центрах районів області та здійснюють повноваження служби у справах дітей обласної державної адміністрації на території відповідних районів. Штатна чисельність таких відділів або секторів визначається у межах штатної чисельності відповідної служби у справах дітей обласної державної адміністрації, визначеної законодавством, з урахуванням кількості дітей, які проживають на території відповідних районів.”.

10. У Законі України “Про охорону дитинства” (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 30, ст. 142 із наступними змінами):

1) у статті 1:

після абзацу дев'ятого доповнити новим абзацом такого змісту:

“сімейні форми виховання – прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу, опіка (піклування) над дитиною, тобто передбачені законами України форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у сім'ї громадян з виконанням ними повноважень законного представника дитини. Утримання дітей у таких сім'ях фінансується з державного бюджету;”.

У зв'язку з цим абзаци десятий - двадцять восьмий вважати відповідно абзацами одинадцятим - двадцять дев'ятим;

абзаци дванадцятий, шістнадцятий, двадцять шостий та двадцять сьомий викласти в такій редакції:

“діти, позбавлені батьківського піклування, - діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами Національної поліції, пов'язаним з відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також діти, розлучені із сім'єю, підкинуті діти, діти, батьки яких невідомі, діти, батьки яких не виконують своїх батьківських обов'язків з причин, які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на тимчасово окупованій території України або території, на якій ведуться

воєнні (бойові) дії, діти, батьки яких перебувають у розшуку як зниклі безвісти за особливих обставин або набули статусу особи зниклої безвісти за особливих обставин, є військовополоненими (перебувають у полоні держави-агресора), позбавлені особистої свободи (затримані, взяті у заручники) органами влади держави-агресора (окупаційних адміністрацій та збройних формувань), діти, які евакуйовані з територій можливих або активних воєнних (бойових) дій у примусовий спосіб без супроводу батьків, родичів, іншого законного представника;”;

“дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах, - дитина, яка потрапила в умови, що негативно впливають на її життя, стан здоров’я та розвиток у зв’язку з інвалідністю, тяжкою хворобою, безпритульністю, перебуванням у конфлікті із законом, залученням до найгірших форм дитячої праці, залежністю від психотропних речовин та інших видів залежності, жорстоким поводженням, зокрема домашнім насильством, ухилянням батьків, осіб, які їх замінюють, від виконання своїх обов’язків, обставинами стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів тощо, що встановлено за результатами оцінки потреб дитини, а у разі залишення дитини без батьківського піклування - на підставі акта про виявлення дитини, яка залишилася без батьківського піклування;”;

“прийомна сім’я - сім’я, яка добровільно взяла на виховання та спільне проживання від 1 до 8 (крім випадку, коли усі прийомні діти є рідними братами та сестрами, кількість яких перевищує вісім осіб) дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування”;

“дитячий будинок сімейного типу — сім’я, створена до 1 січня 2027 року, яка добровільно взяла на виховання та спільне проживання від 5 до 10 (крім випадку, коли усі діти-вихованці є рідними братами та сестрами, кількість яких перевищує десять осіб) дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;”;

2) статтю 3 після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

“Забезпечення, дотримання та захист прав і свобод кожної дитини є загальнонаціональним інтересом та пріоритетом держави.”;

У зв’язку з цим частину другу та третю вважати відповідно частинами третьою та четвертою.

3) доповнити статтею 5¹ такого змісту:

“Стаття 5¹. Єдина інформаційна система “Діти”

З метою впровадження єдиних стандартів і процедур у сфері забезпечення та захисту прав дітей центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім’ї та дітей забезпечує функціонування Єдиної інформаційної системи “Діти” як

функціональної підсистеми Єдиної інформаційної системи соціальної сфери.

Єдина інформаційна система “Діти” забезпечує:

централізоване зберігання інформації про дітей у випадках, визначених законодавством;

здійснення моніторингу дотримання прав дітей;

сприяння ефективності діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та служб у справах дітей щодо захисту прав дітей;

ведення статистичного обліку дітей.

В Єдиній інформаційній системі “Діти” накопичується та зберігається інформація про дітей, які:

перебувають у складних життєвих обставинах;

залишились без батьківського піклування та дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування;

можуть бути усиновлені;

дітей, які влаштовані в сімейні форми виховання, усиновлених дітей;

проживають (цілодобово перебувають) в закладах освіти, охорони здоров’я, соціального захисту дітей, незалежно від організаційно-правової форми;

під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану були переміщені (евакуйовані);

розлучені із сім’єю;

постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів.

В Єдиній інформаційній системі “Діти” також накопичується та зберігається інформація про осіб, які бажають усиновити або взяти на виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та сім’ї опікунів, піклувальників, патронатних вихователів, усиновлювачів, прийомні сім’ї, дитячі будинки сімейного типу.

Власником Єдиної інформаційної системи “Діти” є держава в особі центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім’ї та дітей. Володільцем інформації Єдиної інформаційної системи “Діти” є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення.

Користувачами Єдиної інформаційної системи “Діти” є:

1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім’ї та дітей;

2) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей та усиновлення;

3) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, та його територіальні органи (у разі їх утворення);

4) місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування;

5) служби у справах дітей;

6) заклади охорони здоров'я, соціального захисту дітей, заклади дошкільної, загальної середньої освіти з цілодобовим перебуванням дітей;

7) кандидати в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, помічники патронатних вихователів, прийомних батьків, батьків-вихователів;

8) усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, помічники патронатних вихователів, прийомних батьків, батьків-вихователів;

9) центри соціальних служб та інші суб'єкти, які в відповідно до законодавства забезпечують підготовку кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, помічники патронатних вихователів, прийомних батьків, батьків-вихователів.

Порядок функціонування Єдиної інформаційної системи “Діти”, перелік інформації персонального характеру, що буде вноситись та обробляться, строку її зберігання, а також вимоги до обробки та знищення даних затверджується Кабінетом Міністрів України.

Єдина інформаційна система “Діти” забезпечує електронну інформаційну взаємодію з іншими інформаційними системами у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.”;

4) частину третю статті 15 викласти у такій редакції:

“У разі коли батьки не можуть дійти згоди щодо участі одного з батьків, який проживає окремо, у вихованні дитини, порядок такої участі визначається судом.”;

5) статтю 24 викласти в такій редакції:

“Стаття 24. Виявлення, влаштування, утримання і виховання дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Посадові особи місцевих органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, працівники закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, поліцейські, громадяни та інші особи, яким стало відомо про факт

залишення дитини без батьківського піклування, безпосередню загрозу життю чи здоров'ю дитини, зобов'язані невідкладно повідомити про це службу у справах дітей районної у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міської, районної у місті (у разі її утворення), селищної, сільської ради або уповноважений орган Національної поліції за місцем її перебування, у тому числі за єдиним телефонним номером 112.

Діти, які залишились без батьківського піклування, в порядку, встановленому законодавством, тимчасово влаштовуються в сім'ю родичів або осіб, з якими дитина перебуває в сімейних відносинах, сім'ю знайомих дитини, сім'ю патронатного вихователя, прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу. У виключних випадках допускається влаштування дитини до закладу, який забезпечує цілодобове утримання та виховання дітей, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Доставлення дитини до сім'ї родичів або осіб, з якими дитина перебуває в сімейних відносинах, сім'ї знайомих дитини, сім'ї патронатного вихователя, прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, закладу, який забезпечує цілодобове утримання та виховання дітей, може здійснюватися представниками служб у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад. Доставлення дитини до закладу, який забезпечує цілодобове утримання та виховання дітей, може також здійснюватися представниками уповноважених органів Національної поліції України. Про виявлення підкинутої, знайденої, безпритульної дитини та її передачу представнику закладу, який забезпечує цілодобове утримання та виховання дітей, уповноважений орган Національної поліції України невідкладно, але не пізніше 24 годин з моменту виявлення або відібрання дитини, інформує службу у справах дітей районної у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міської, районної у місті (у разі її створення), селищної, сільської ради за місцем виявлення дитини.

Служба у справах дітей районної у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міської, районної у місті (у разі її створення), селищної, сільської ради забезпечує координацію роботи щодо встановлення місця перебування батьків (інших законних представників) дитини, соціального захисту дитини, надання батькам (іншим законним представникам) дитини послуг, спрямованих на усунення причин, які перешкоджають належному вихованню дитини.

За наявності правових підстав служба у справах дітей районної у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міської, районної у місті (у разі її створення), селищної, сільської ради протягом місяця вживає заходів для надання дитині статусу дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, та її влаштування в сімейну форму виховання або передачі на усиновлення.

Якщо з певних причин немає можливості влаштувати дитину-сироту, дитину, позбавлену батьківського піклування, на виховання в сім'ю, така дитина може бути влаштована в умови проживання, наближені до сімейних. Влаштування (зарахування) дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, на цілодобове перебування до закладів, які забезпечують цілодобове утримання та виховання дітей, може здійснюватися тимчасово на строк, який необхідний для створення в територіальній громаді прийомної сім'ї або організації умов проживання, наближених до сімейних, але не більше ніж на шість місяців.

Утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечує держава.

До роботи з дітьми, які залишились без батьківського піклування, дітьми-сиротами, дітьми, позбавленими батьківського піклування, залучаються особи, які мають високі моральні якості, відповідну професійну підготовку, не мають обмежень, передбачених підпунктами 1—6, 8—12, 14—15, 17 частини першої статті 212 Сімейного кодексу України. Працівники закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в разі вчинення ними дисциплінарного проступку, адміністративного або кримінального правопорушення, несумісного з продовженням зазначеної роботи, притягуються до дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності у порядку, встановленому законом.

Контроль за умовами виховання і проживання дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, покладається на служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад та інші уповноважені органи.”;

6) у статті 25:

у частині третій:

у першому реченні слова “в будинки дитини, дитячі будинки, школи-інтернати, дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї” замінити словами “в дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”;

у третьому реченні після слів “та іншого майна дитини” доповнити словами “, повернення їх дитині, а також відшкодування заборгованості за надані житлово-комунальні послуги”;

частину четверту викласти в такій редакції:

“Органи місцевого самоврядування забезпечують дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа, які до передачі під опіку чи піклування, влаштування в дитячі будинки

сімейного типу, прийомні сім'ї, на цілодобове проживання (перебування) до закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, незалежно від організаційно-правової форми, мали впорядковане житло, що зберігалося за ними, вселення їх у ці приміщення і повернення їм майна, що знаходилося в цих приміщеннях на день передачі дітей під опіку чи піклування, влаштування в прийомні сім'ї, на цілодобове проживання (перебування) до закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, незалежно від організаційно-правової форми. Органи місцевого самоврядування забезпечують приведення житла, яке повертається для проживання дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа, до належного санітарно-гігієнічного стану та передбачають відповідні видатки у місцевих бюджетах.”.

після частини четвертої доповнити новою частиною такого змісту:

“У разі потреби органи місцевого самоврядування також вирішують питання відшкодування надавачам житлово-комунальних послуг заборгованості за надані послуги, яка виникла до повернення житла дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа.”;

У зв'язку з цим частини п'яту — дев'яту вважати відповідно частинами шостою — десятою.

у частині шостій слова “заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” замінити словами “на цілодобове проживання (перебування) до закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, незалежно від організаційно-правової форми”;

7) доповнити статтею 35¹ такого змісту:

“Стаття 35¹. Державний нагляд (контроль) у сфері охорони дитинства

1. Державний нагляд (контроль) у сфері охорони дитинства здійснюється з метою захисту прав, свобод та законних інтересів дитини, реалізації єдиної державної політики в цій сфері та спрямований на забезпечення інтересів суспільства щодо належного забезпечення та захисту прав дитини.

2. Державний нагляд (контроль) у сфері охорони дитинства здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, та його територіальними органами (у разі їх утворення).

3. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, та

його територіальні органи (у разі їх утворення) діють на підставі, в межах повноважень та у спосіб, визначені цим Законом, Законом України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”, пунктом 1 частини другої статті 4 Закону України “Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей” та іншими законами України.

4. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, та його територіальні органи (у разі їх утворення) відповідно до Закону України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, здійснюють заходи державного нагляду і контролю за додержанням суб’єктами господарювання незалежно від організаційно-правової форми вимог законодавства щодо:

реалізації права дітей, сімей з дітьми, у тому числі багатодітних сімей, сімей опікунів, піклувальників, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей патронатних вихователів, осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на соціальну підтримку, надання їм соціальних послуг, забезпечення якості їх надання, та за дотриманням прав дітей;

забезпечення дотримання прав дітей у суб’єктах господарювання незалежно від організаційно-правової форми, які забезпечують цілодобове утримання та виховання дітей.

5. Заходами державного нагляду (контролю) є планові та позапланові перевірки.

Підставами для проведення позапланової перевірки суб’єкта господарювання є:

підстави, визначені частиною першою статті 6 Закону України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”;

доручення міністра, через якого Кабінет Міністрів України спрямовує і координує діяльність центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей.”.

11. У Законі України “Про соціальну роботу з сім’ями, дітьми та молоддю” (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 42, ст. 213 із наступними змінами):

1) статтю 3 доповнити частинами такого змісту:

“Організація соціально-профілактичної роботи в сімейному, дитячому та молодіжному середовищі, забезпечення своєчасного виявлення та охоплення соціальною підтримкою сімей, дітей та молоді, які належать до вразливих груп населення або перебувають в складних життєвих обставинах, забезпечується органами місцевого самоврядування та здійснюється фахівцями із соціальної роботи у складі центрів соціальних служб або інших суб’єктів соціальної роботи.

Чисельність фахівців із соціальної роботи для здійснення проактивного виявлення сімей, дітей та молоді, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах, та організації їх соціальної підтримки визначається органами місцевого самоврядування з урахуванням:

чисельності жителів територіальної громади;

кількості сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах або належать до вразливих груп;

рівня соціально-демографічних ризиків на відповідній території;

граничного навантаження на одного фахівця із соціальної роботи.

Типові нормативи чисельності та граничного навантаження фахівців із соціальної роботи, які здійснюють проактивне виявлення сімей, дітей та молоді, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах, та організовують їх соціальну підтримку, визначаються Кабінетом Міністрів України.”.

2) у абзаці четвертому пункту 2 частини п’ятої статті 17 слова “та усиновителів” замінити словами “, піклувальників, усиновлювачів”.

12. У Законі України “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 6, ст. 147 із наступними змінами):

1) статтю 1 викласти в такій редакції:

“Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

дитина-сирота — дитина, в якої померли чи загинули батьки;

діти, позбавлені батьківського піклування, — діти, які залишилися без піклування батьків у зв’язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами Національної поліції, пов’язаним з відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою

хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також діти, розлучені із сім'єю, підкинуті діти, діти, батьки яких невідомі, діти, батьки яких не виконують своїх батьківських обов'язків з причин, які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на тимчасово окупованій території України або території, на якій ведуться воєнні (бойові) дії, діти, батьки яких перебувають у розшуку як зниклі безвісти за особливих обставин або набули статусу особи зниклої безвісти за особливих обставин, є військовополоненими (перебувають у полоні держави-агресора), позбавлені особистої свободи (затримані, взяті у заручники) органами влади держави-агресора (окупаційних адміністрацій та збройних формувань), діти, які евакуйовані з територій можливих або активних воєнних (бойових) дій у примусовий спосіб без супроводу батьків, родичів, іншого законного представника;

статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, — визначене відповідно до законодавства становище дитини, яке надає їй право на повне державне утримання і отримання передбачених законодавством пільг та яке підтверджується комплектом документів, що засвідчують обставини, через які дитина не має батьківського піклування;

особи із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, — особи віком від 18 до 23 років, у яких у віці до 18 років померли або загинули батьки, та особи, які були віднесені до дітей, позбавлених батьківського піклування;

форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, — усиновлення; встановлення опіки, піклування; влаштування до прийомної сім'ї, дитячих будинків сімейного типу, до закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

умови проживання, наближені до сімейних — умови, створені для проживання групи дітей у кількості, що не перевищує 10 осіб, де до кожної дитини застосовується індивідуальний підхід у вихованні та задоволенні потреб, дітям забезпечується індивідуальний житловий простір (не більше двох дітей в кімнаті), можливість вільно пересуватися, брати участь в організації своєї життєдіяльності, побутових справах, веденні домашнього господарства, отримувати медичні, освітні та інші послуги поза межами місця проживання, створено умови для інтеграції дитини в життя територіальної громади та суспільство;

усиновлення — прийняття усиновлювачем у свою сім'ю дитини на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду. Усиновлення дитини провадиться в її інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя;

встановлення опіки та піклування — влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ї громадян України, які перебувають, переважно, у сімейних, родинних відносинах з цими дітьми-

сиротами або дітьми, позбавленими батьківського піклування, з метою забезпечення їх виховання, освіти, розвитку і захисту їх прав та інтересів;

влаштування до прийомної сім'ї — влаштування дитини на виховання та для спільного проживання в сім'ю, за згодою прийомних батьків та дитини, якщо за віком та рівнем розвитку вона може її висловити;

влаштування до дитячого будинку сімейного типу — влаштування дитини на виховання та для спільного проживання в сім'ю, за згодою батьків-вихователів та дитини, якщо за віком та рівнем розвитку вона може її висловити;

діти-вихованці — діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані до дитячого будинку сімейного типу;

батьки-вихователі — подружжя або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, які пройшли спеціальний курс підготовки та здійснюють догляд та виховання дітей-вихованців;

прийомні діти — діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані до прийомної сім'ї;

прийомні батьки — подружжя або особа, що не перебуває у шлюбі, які пройшли спеціальний курс підготовки та здійснюють догляд та виховання прийомних дітей;

заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, — медичні заклади, заклади освіти, інші заклади та установи, в яких проживають діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування;

випускники закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, — особи, які перебували на повному державному утриманні у закладі для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, і закінчили своє перебування у зазначеному закладі у зв'язку із закінченням навчання;

місце походження дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування, — місце проживання (перебування) дитини на момент смерті її батьків або виникнення обставин, що призвели до позбавлення дитини батьківського піклування. У разі, якщо місце проживання (перебування) дитини невідоме, місцем походження дитини визначається місце, де дитину знайшли, або місце розташування медичного закладу, де дитину залишили;

місце проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, — місцезнаходження закладу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, жиле приміщення дитячого будинку сімейного типу, прийомної сім'ї, опікунів або піклувальників, житло, в якому дитина проживає, інше житло;

державні соціальні стандарти для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, — встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами мінімальні норми і нормативи

забезпечення дітей-сиріт, дітей, які залишилися без батьківського піклування, та осіб з їх числа;

державне утримання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа — повне забезпечення відповідно до державних соціальних стандартів матеріальними та грошовими ресурсами дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа для задоволення їх життєво необхідних потреб та створення умов для нормальної життєдіяльності;

соціальний супровід — комплексна соціальна послуга, що надається сім'ям, в яких виховуються діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування та сім'ям усиновлювачів відповідно до державних стандартів з метою забезпечення прав та найкращих інтересів дитини;

соціальне житло — жила площа, яка надається за нормами державних соціальних стандартів відповідно до законодавства за рахунок державного та/або комунального житлового фонду.

Інші терміни вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у законах України “Про охорону дитинства”, “Про соціальні послуги” та інших законодавчих актах України.”;

2) у частині третій статті 4:

у абзаці третьому слова “у Житловому кодексі Української РСР” замінити словом “законодавством”;

абзац одинадцятий викласти у такій редакції:

“мінімального стандарту соціальної допомоги на утримання дитини в прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, сім'ї патронатного вихователя, державної допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, а також грошового забезпечення прийомних батьків, батьків-вихователів, оплати послуг патронатного вихователя, помічника патронатних вихователів, помічника прийомних батьків та батьків-вихователів.”;

3) статтю 6 викласти в такій редакції:

“Стаття 6. Пріоритети форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

За умови втрати дитиною батьківського піклування відповідний орган опіки та піклування вживає вичерпних заходів щодо влаштування дитини в сім'ї громадян України — на усиновлення, під опіку або піклування, у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу.

Під час влаштування дитини враховуються результати оцінки потреб дитини, що проводиться в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Якщо з певних причин немає можливості влаштувати дитину-сироту, дитину, позбавлену батьківського піклування, на виховання в сім'ю, така дитина може бути влаштована в умови проживання, наближені до сімейних. Влаштування (зарахування) дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, на цілодобове перебування до закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, може здійснюватися тимчасово на строк, який необхідний для створення в територіальній громаді сімейної форми виховання або організації умов проживання, наближених до сімейних, але не більше ніж на шість місяців.

Роз'єднання братів і сестер під час влаштування в сімейні форми виховання або усиновлення не допускається.

В окремих випадках, якщо за результатами індивідуальної оцінки сімейної ситуації дітей, яка проводиться в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, встановлено, що вичерпані всі можливості для усиновлення або влаштування братів і сестер на виховання в одну сім'ю, а їх роз'єднання відповідає найкращим інтересам кожної дитини, орган опіки та піклування може надати згоду на роз'єднання братів і сестер під час їх влаштування в сім'ю в разі коли:

неповнорідні брати, сестри (один з них) влаштовуються на виховання в сім'ю родичів по лінії споріднення;

братам, сестрам не відомо про існування один одного;

здійснюється влаштування в сімейну форму виховання або усиновлення дитини, яка виховується в закладі, для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, в той час, як її брати, сестри проживають в сім'ях громадян;

один з братів, сестер страждає на тяжке захворювання, що вимагає спеціального догляду за дитиною.

Згода органу опіки та піклування на роз'єднання братів і сестер під час їх влаштування в сім'ю надається з урахуванням результатів оцінки сімейної ситуації дітей, підтримання ними особистих стосунків, а також можливого впливу такого рішення на психоемоційний стан кожної.

Роз'єднання братів і сестер у зв'язку з відмовою прийомних батьків, батьків-вихователів, кандидатів в опікуни, піклувальники, усиновлювачі від усиновлення або прийняття на виховання будь-кого з них не допускається.

Порядок передачі дітей на усиновлення, під опіку, піклування, влаштування в прийомні сім'ї або дитячі будинки сімейного типу, влаштування (зарахування) на цілодобове перебування в заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, визначається Кабінетом Міністрів України.

Для реалізації права дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, на сімейне виховання районні у містах Києві та Севастополі

державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад забезпечують створення та підтримку сімейних форм виховання, усиновлення та патронату над дитиною.

Для розвитку сімейних форм виховання, усиновлення та патронату над дитиною місцеві державні адміністрації, виконавчі органи міських чи районних у містах, сільських, селищних рад забезпечують:

проведення, у взаємодії з громадськими об'єднаннями інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо сімейних форм виховання, усиновлення та патронату, зокрема шляхом розміщення соціальної реклами, інформаційних та довідкових матеріалів на своїх офіційних веб-сайтах, в соціальних мережах, а також в процесі своєї професійної діяльності;

щорічний аналіз ситуації щодо виявлення та влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та визначення потреби у створенні сімейних форм виховання, розвитку усиновлення та патронату над дитиною;

планування та реалізацію заходів, зокрема шляхом розроблення і впровадження регіональних і місцевих програм і стратегій, спрямованих на популяризацію сімейних форм виховання, усиновлення та патронату над дитиною, залучення кандидатів, створення і підтримку прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів, піклувальників, сімей патронатних вихователів та усиновлювачів.”;

4) статтю 8 викласти в такій редакції:

“Стаття 8. Державне утримання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа

Держава забезпечує утримання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа.

Допомога та утримання таких дітей не можуть бути нижчими за встановлені мінімальні стандарти, що забезпечують кожній дитині рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного, морального та соціального розвитку на рівні, не нижчому за встановлений прожитковий мінімум для таких осіб. Державна соціальна допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях виплачується на кожну дитину у розмірах, установлених Законом України “Про державну допомогу сім'ям з дітьми” для допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування.

Державна соціальна допомога на осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, які навчаються у закладах загальної середньої освіти, у закладах професійної, фахової передвищої та вищої освіти, виплачується до закінчення такими особами відповідних закладів освіти у розмірі, що становить 4,5 розміру базової величини, встановленої відповідно до Закону

України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми”, для осіб з інвалідністю, які не навчаються, — до досягнення ними 23-річного віку у розмірі, що становить 6,5 розміру базової величини, встановленої відповідно до Закону України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми”. У разі якщо на особу з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, виплачуються призначені у встановленому порядку пенсія (крім пенсії у зв’язку з втратою годувальника, призначеної відповідно до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”), соціальна стипендія, державна допомога (крім державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства), посадовий оклад, розмір державної соціальної допомоги на таку особу визначається як різниця між 4,5 розміру базової величини, встановленої відповідно до Закону України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” (для особи з інвалідністю - 6,5 розміру базової величини, встановленої відповідно до Закону України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми”) та розміром призначених пенсії, соціальної стипендії, державної допомоги, посадового окладу.

Призначені особі з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, пенсія у зв’язку з втратою годувальника відповідно до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” та аліменти виплачуються в повному розмірі.

Право на повне державне утримання в закладах охорони здоров’я, соціального захисту дітей, закладах загальної середньої освіти з цілодобовим перебуванням, закладах професійної, фахової передвищої та вищої освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, віком до вісімнадцяти років та особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, при продовженні навчання до закінчення відповідних закладів освіти.

Особам з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які після досягнення 18-річного віку продовжують навчання в закладах загальної середньої освіти та не перебувають на повному державному утриманні у закладі освіти, або на утриманні в прийомній сім’ї, дитячому будинку сімейного типу, сім’ї опікуна, піклувальника виплачується допомога у розмірах, встановлених частиною третьою цієї статті, на період до закінчення відповідного закладу освіти.

Дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам із їх числа, які навчаються, у випадках, встановлених Кабінетом Міністрів України, виплачується соціальна стипендія, а курсантам військових закладів освіти, закладів освіти центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, боротьби зі злочинністю, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг, державного органу спеціального призначення з правоохоронними

функціями, який забезпечує державну безпеку України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері транспорту, дорожнього господарства, туризму та інфраструктури, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах організації спеціального зв'язку, захисту інформації, кіберзахисту, активної протидії агресії у кіберпросторі, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, ліцеїстам військових ліцеїв, ліцеїв цивільного захисту та ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою з числа зазначених осіб - посадовий оклад у розмірі не менше 1,25 розміру базової величини, встановленої відповідно до Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми", а також виплачується 100 відсотків заробітної плати, яка нарахована в період виробничого навчання та виробничої практики. Соціальна стипендія та посадовий оклад у розмірах, передбачених у першому реченні цієї частини, виплачуються також учням, студентам (курсантам), які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули, визнані безвісно відсутніми або набули статусу особи зниклої безвісти за особливих обставин). Порядок виплати та розмір соціальної стипендії, посадового окладу затверджується Кабінетом Міністрів України.

Особам, зазначеним у частині четвертій цієї статті, які навчаються, до завершення навчання виплачується щорічна допомога для придбання навчальної літератури в розмірі не менше трьох місячних соціальних стипендій, посадових окладів, які їм призначені. Виплата зазначеної допомоги здійснюється протягом 30 днів після початку навчального року за рахунок коштів, що передбачаються для закладів освіти у відповідних бюджетах.

При наданні особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, академічної відпустки за медичним висновком за ними зберігається на весь період академічної відпустки повне державне утримання та виплачується стипендія. Заклад освіти сприяє організації їх лікування.

Випускники закладів освіти із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечуються за рахунок закладу освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, одягом і взуттям, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірі не менше 5,3 розмірів базової величини, встановленої відповідно до Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми". Нормативи забезпечення одягом і

взуттям затверджуються Кабінетом Міністрів України. За бажанням випускників закладів освіти їм може бути видана грошова компенсація в розмірі, необхідному для придбання одягу і взуття.

Вартість повного державного утримання у грошовому еквіваленті для дітей віком від народження до шести років, від шести до вісімнадцяти років та осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, визначається відповідно до Закону України “Про прожитковий мінімум”.

Державні соціальні стандарти, нормативи споживання, нормативи забезпечення є однаковими для всіх дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, незалежно від форми їх влаштування та утримання, і затверджуються відповідно до законодавства.”;

5) частину першу статті 9 після слів “у сім’ях опікунів,” доповнити словом “піклувальників,”;

6) статті 11-15 викласти у такій редакції:

“Стаття 11. Органи опіки та піклування

Органами опіки та піклування є районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі комітети міських, районних у містах (у разі їх утворення), сільських, селищних рад.

Органи опіки та піклування реалізують надані законами України повноваження щодо забезпечення захисту прав та інтересів дітей на відповідній території.

Органи опіки та піклування забезпечують вирішення питань щодо:

встановлення статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування;

встановлення опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, та застосування інших форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

соціального захисту і захисту особистих, майнових, житлових прав та інтересів дітей;

забезпечення пріоритетних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

притягнення до відповідальності осіб, які порушують права дитини;

надання письмової згоди або заперечення на відчуження нерухомого майна (у тому числі житла) та іншого майна, власником якого є дитина;

подання заяв, клопотань, позовів про захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

забезпечення участі представника органу опіки та піклування у кримінальному провадженні як законного представника дитини у випадках, передбачених законом.

Соціальний захист та захист прав дітей у межах своєї компетенції здійснюють районні, районні у містах Києві та Севастополі місцеві державні адміністрації, виконавчих органів міських, районних у містах, сільських, селищних рад.

Органи опіки та піклування мають право перевіряти умови влаштування, утримання, виховання, навчання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, можуть переводити дітей, життю та здоров'ю (у тому числі психічному) яких загрожує небезпека, до інших форм влаштування дітей.

Присутність представника органів опіки та піклування на судових засіданнях є обов'язковою в разі, якщо розглядається справа стосовно дитини або з питань, що зачіпають права дитини.

Орган опіки та піклування очолює голова районної в містах Києві та Севастополі державної адміністрації, міський, сільський, селищний голова. У містах з районним поділом, у яких за рішенням територіальної громади міста або міської ради створено районну в місті раду, орган опіки та піклування очолює голова відповідної ради.

Рішення органу опіки та піклування є обов'язковими до виконання та можуть бути оскаржені в порядку адміністративного оскарження відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру» та/або в судовому порядку.

Стаття 12. Функції служби у справах дітей щодо захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Безпосереднє ведення справ та координація діяльності стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, покладаються на служби у справах дітей.

Функції служб у справах дітей щодо захисту прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі щодо виявлення, обліку, влаштування, організації соціального та правового захисту, контролю за умовами утримання і виховання, визначаються Законом України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей».

Для здійснення функцій щодо опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, у складі служби у справах дітей створюється окремий підрозділ, діяльність якого визначається в установленому порядку. Штатна чисельність такого підрозділу встановлюється залежно від кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, але має становити не менше двох осіб.

Стаття 13. Облік дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Облік дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, ведеться службами у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад, в порядку встановленому Кабінетом Міністрів України.

Облік дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, ведеться з метою удосконалення соціального захисту таких дітей, реалізації їх права на здоровий розвиток та сімейне виховання, підвищення ефективності діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, служб у справах дітей щодо захисту прав таких дітей, забезпечення статистичного обліку таких дітей в інтересах самих дітей.

Накопичення, обробка та зберігання інформації про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, здійснюється в обліково-статистичній картці дитини в Єдиній інформаційній системі “Діти”.

Порядок функціонування Єдиної інформаційної системи “Діти” затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Облік та підготовка кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, помічники патронатних вихователів

Ведення обліку кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, помічники патронатних вихователів покладається на служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах, сільських, селищних рад і здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Для забезпечення стабільних і безпечних умов для виховання та розвитку дітей кандидати в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, помічники патронатних вихователів зобов'язані пройти курс підготовки за програмою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей.

Порядок підготовки кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, помічники патронатних вихователів затверджується Кабінетом Міністрів України.

Підготовку кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, помічники патронатних вихователів здійснюють фахівці (тренери, психологи), які пройшли навчання за програмою, затвердженою центральним органом

виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей та володіють компетенціями щодо підготовки кандидатів.

Діяльність з підготовки фахівців, які здійснюють підготовку кандидатів в усиновлювачі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, помічники патронатних вихователів, провадиться в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 15. Соціальний супровід дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа

Соціальний супровід є обов'язковою соціальною послугою, яка надається за місцем проживання сім'ї опікуна, піклувальника, прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, в якій виховуються діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, на постійній основі. Соціальний супровід дієздатних осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, здійснюється в обов'язковому порядку протягом одного року з дня досягнення особою повноліття, надалі – за їх письмовою заявою.

Соціальний супровід дітей, які усиновлені, здійснюється в обов'язковому порядку протягом одного року з моменту здійснення усиновлення, надалі соціальний супровід може здійснюватись за бажанням усиновлювачів або дитини.

Завдання соціального супроводу - сприяти адаптації дитини в новій сім'ї, створенню позитивного психологічного клімату в сім'ї, умов розвитку дітей з урахуванням індивідуальних потреб кожної дитини, забезпеченню оптимальних умов життя дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, та особи із їх числа та захисту їх прав, надання допомоги законним представникам дитини у вирішенні проблемних питань життєдіяльності сім'ї, подоланні можливих труднощів у забезпеченні виховання та розвитку дітей.

Соціальний працівник або інший фахівець, який здійснює соціальний супровід дитини та сім'ї, є посередником між усиновлювачами, опікунами, піклувальниками, прийомними батьками, батьками-вихователями та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, на які покладено вирішення питань життєзабезпечення дітей, і не є представником органів контролю.

Соціальний супровід дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, яка проживає в сім'ї опікуна, піклувальника, прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, та особи із їх числа, усиновленої дитини здійснюється відповідно до державного стандарту надання соціальної послуги, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей.”;

7) у статті 16:

назву статті викласти в такій редакції:

“Стаття 16. Обліково-статистична картка дитини в Єдиній інформаційній системі “Діти”;

у частині першій:

перше речення викласти в такій редакції:

“Зразок обліково-статистичної картки дитини, яка заповнюється в Єдиній інформаційній системі “Діти”, затверджується Кабінетом Міністрів України.”;

у другому реченні слово “спадковість,” виключити;

частину другу та третю викласти в такій редакції:

“Порядок заповнення, захисту та доступу до інформації персонального характеру, що міститься в обліково-статистичних картках дітей, визначається Порядком функціонування Єдиної інформаційної системи “Діти”, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Після досягнення дитиною повноліття інформація, яка міститься в її обліково-статистичній картці (у тому числі у формі витягу з Єдиної інформаційної системи “Діти”), надається службою у справах дітей на вимогу такої дитини протягом трьох днів від дня звернення. У разі усиновлення дитини зазначена інформація видається усиновлювачам після винесення відповідного рішення судом.”;

8) у статті 17:

у частині першій слова “для сім’ї, дітей та молоді” замінити словами “, інших надавачів соціальних послуг за місцем проживання дитини чи особи.”;

у частині третій слова “для сім’ї, дітей та молоді” замінити словами “інші надавачі соціальних послуг”;

після частини четвертої доповнити новою частиною такого змісту:

“Підготовка до самостійного життя дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, які проживають в сімейних формах виховання, здійснюється їхніми опікунами, піклувальниками, прийомними батьками, батьками-вихователями та фахівцями, що здійснюють соціальний супровід сім’ї.”.

У зв’язку з цим частину п’яту вважати відповідно частиною шостою;

частину шосту викласти в такій редакції:

“З метою підготовки до самостійного життя дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа після вибуття їх із прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів,

піклувальників місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування забезпечують надання таким дітям (особам) під час їх проживання у прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, сім'ях опікунів, піклувальників додаткових соціальних (денний догляд, соціальна реабілітація тощо), медичних, реабілітаційних та інших послуг відповідно до законодавства.”;

9) статтю 18 викласти в такій редакції:

“Стаття 18. Створення і функціонування закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Створення і функціонування закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, незалежно від підпорядкування таких закладів, здійснюються в порядку, встановленому цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

У таких закладах створюються умови проживання, наближені до сімейних.

З метою недопущення дискримінації дітей за соціальним походженням в офіційних назвах таких закладів забороняється зазначати категорію осіб, які утримуються і виховуються в цих закладах.

Створення закладів для дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, громадськими об'єднаннями, благодійними, релігійними організаціями та громадянами здійснюється за погодженням з органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, службою у справах дітей обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. Установчі документи таких закладів та зміни до них також підлягають погодженню з відповідною службою у справах дітей (органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей).

Заклади для дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, створені громадськими об'єднаннями, благодійними, релігійними організаціями та громадянами, провадять свою діяльність як надавачі соціальних послуг відповідно до законодавства про соціальні послуги. Такі заклади зобов'язані:

бути включеними до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг;

відповідати критеріям діяльності надавачів соціальних послуг, встановленим Кабінетом Міністрів України;

надавати соціальні послуги відповідно до державних стандартів соціальних послуг.

Установчі документи таких закладів мають відповідати типовому положенню про заклад відповідного типу, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Порядок створення, реорганізації, ліквідації закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також положення про ці заклади затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Забезпечення умов утримання та виховання дітей у таких закладах здійснюється згідно із законодавством та за рахунок коштів відповідних бюджетів, зокрема шляхом соціального замовлення або інших форм залучення надавачів соціальних послуг відповідно до законодавства.

Контроль за дотриманням прав та інтересів дітей у таких закладах та оцінку стану роботи з організації соціально-правового захисту дітей, влаштованих до них, здійснюють центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей, його територіальні органи (у разі їх утворення) та служби у справах дітей у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.”;

10) статтю 20 виключити;

11) у частині першій статті 25 слова “у тому числі на харчування, одяг, взуття, м’який інвентар на одну фізичну особу, здійснення грошових виплат при працевлаштуванні та вступі до закладу освіти” виключити;

12) статті 28 та 29 викласти в такій редакції:

“Стаття 28. Влаштування дітей, залишених батьками в закладах
охорони здоров’я

У разі залишення дитини батьками в закладі охорони здоров’я, служба у справах дітей за місцезнаходженням відповідного закладу вживає заходів для тимчасового влаштування дитини (зокрема в сім’ю патронатного вихователя), передачі її на усиновлення з дня досягнення дитиною двомісячного віку або влаштування під опіку, у прийомну сім’ю, дитячий будинок сімейного типу, до закладу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Стаття 29. Тимчасове влаштування дітей, які залишилися без
батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених
батьківського піклування

У разі встановлення факту відсутності батьківського піклування щодо дитини служба у справах дітей зобов’язана протягом одного дня забезпечити тимчасове влаштування такої дитини до вирішення питання про форму влаштування дитини.

Тимчасове влаштування дитини в разі відсутності батьківського піклування здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У разі, якщо в територіальній громаді відсутня сім'я патронатного вихователя або кількість таких сімей не відповідає потребі, визначеній у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, і внаслідок цього відсутня можливість тимчасово влаштувати дитину, яка залишилася без батьківського піклування, до сім'ї патронатного вихователя, служба у справах дітей забезпечує тимчасове влаштування дитини до сім'ї патронатного вихователя в іншій територіальній громаді. Витрати на оплату послуг із здійснення патронату над дитиною у такому випадку здійснюються за рахунок коштів місцевого бюджету територіальної громади за місцем проживання (перебування) дитини.

Тимчасове влаштування дитини, яка залишилася без батьківського піклування, до лікувально-профілактичних закладів охорони здоров'я з метою забезпечення її догляду не допускається.

Перебування дитини у лікувально-профілактичному закладі охорони здоров'я допускається виключно за наявності медичних показань, підтверджених у встановленому законодавством порядку.

У разі відсутності або усунення медичних показань дитина підлягає невідкладному тимчасовому влаштуванню відповідно до цієї статті. Перебування дитини у лікувально-профілактичному закладі охорони здоров'я понад строк, обумовлений медичними показаннями, не допускається.”;

13) статтю 30 викласти в такій редакції:

“Стаття 30. Повідомлення про дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Особа, якій стало відомо про дитину, яка залишилася без батьківського піклування, дитину-сироту, дитину, позбавлену батьківського піклування, зобов'язана негайно повідомити про таку дитину службу у справах дітей або уповноважений орган Національної поліції за місцем її перебування, у тому числі за єдиним телефонним номером 112.

Служба у справах дітей після одержання відомостей про дитину, яка залишилася без батьківського піклування, дитину-сироту, дитину, позбавлену батьківського піклування, з залученням Національної поліції для забезпечення публічної безпеки і порядку, зобов'язана негайно провести обстеження умов перебування дитини та обставин відсутності батьківського піклування. У разі підтвердження факту відсутності батьківського піклування та неможливості передачі дитини на виховання батькам (одному з них), служба у справах дітей зобов'язана протягом одного місяця вжити заходів щодо надання дитині статусу дитини-сироти або дитини,

позбавленої батьківського піклування. Встановлення фактів відсутності батьківського піклування реєструється в Єдиній інформаційній системі “Діти”.”;

14) у статті 31:

в назві та тексті статті після слів “батьки-вихователі” у всіх відмінках доповнити словами “прийомні батьки” у відповідному відмінку;

перше речення частини першої викласти в редакції:

“Батьки-вихователі, прийомні батьки є законними представниками своїх вихованців та прийомних дітей і представляють їхні права та інтереси в органах державної влади, у тому числі судових, органах місцевого самоврядування без спеціальних на те повноважень.”;

у частині другій слова “дитячих будинків сімейного типу” замінити словами “прийомних батьків”;

у частині третій:

абзац другий викласти у такій редакції:

“представляти дитину, захищати її права та інтереси без спеціальних на те повноважень”;

абзац третій після слів “дітей-вихованців” доповнити словами “прийомних дітей”;

у частині четвертій:

абзац другий викласти у такій редакції:

“захищати права та інтереси дітей, бути їхніми представниками у відносинах з юридичними особами, незалежно від організаційно-правової форми”;

у абзаці п'ятому слово “двічі” замінити словом “раз”;

у абзаці шостому слова “навчально-виховних закладах” замінити словами “закладах освіти”;

у абзаці сьомому слова “позашкільних навчальних закладах” замінити словами “закладах позашкільної освіти”;

абзац десятий викласти в такій редакції:

“повідомляти службу у справах дітей в разі виникнення в дитячому будинку сімейного типу, прийомній сім'ї несприятливих умов для утримання, виховання та навчання дітей.”;

у частині п'ятій слова “(професійно-технічної)” виключити;

у частині шостій:

слова “(професійно-технічної)” виключити;

після слів “сімейного типу,” доповнити словами “прийомній сім'ї”;

доповнити новою частиною такого змісту:

“Батьки-вихователі, прийомні батьки мають право на отримання соціальної послуги тимчасового відпочинку для осіб, які здійснюють догляд за дітьми-сиротами, дітьми, позбавленими батьківського піклування в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.”;

15) у частині другій статті 34 слово “двічі” замінити словом “раз”;

16) у частині першій статті 39⁷ слова “центрами соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді надає учням, студентам та аспірантам денної форми навчання” замінити словами “надавачами соціальних послуг надає учням, студентам та аспірантам денної форми здобуття освіти”;

17) у статті 39⁹ слова “повне державне забезпечення відповідно до статті 8 цього Закону при працевлаштуванні та вступі до закладу освіти відповідно до норм забезпечення” замінити словами “повне державне утримання відповідно до статті 8 цього Закону відповідно до норм забезпечення”;

18) статтю 39¹⁰ викласти в такій редакції:

“Стаття 39¹⁰. Профілактика безпритульності серед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа

Профілактику безпритульності серед дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа здійснюють служби у справах дітей, уповноважені підрозділи органів Національної поліції України, центри соціальних служб, інші надавачі соціальних послуг.

Особа, якій стало відомо про дитину-сироту, дитину, позбавлену батьківського піклування, особу з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, яка не навчається чи не працює, не має певного місця проживання, самовільно залишила сім’ю, в якій вона виховується чи заклад для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, безпосередню загрозу життю чи здоров’ю дитини, зобов’язана невідкладно повідомити про таку дитину та особу службу у справах дітей або уповноважений орган Національної поліції, у тому числі за єдиним телефонним номером 112, або центр соціальних служб чи іншого надавача соціальних послуг за місцем її перебування.

Служба у справах дітей забезпечує вирішення питань про влаштування безпритульних дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, надання їм необхідних освітніх, соціальних, медичних та інших послуг відповідно до потреб. Центр соціальних служб, інший надавач соціальних послуг забезпечує вирішення питань щодо надання особам з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, соціальних послуг, спрямованих їх соціальну адаптацію, подолання складних життєвих

обставин, а також надання притулку або забезпечення тимчасового проживання.”;

19) статтю 39¹² викласти в такій редакції:

“Стаття 39¹². Фінансування перебування осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під час канікул

Особи із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що є учнями закладів професійної (професійно-технічної), студентами закладів передвищої та вищої освіти, під час своїх канікул можуть перебувати в гуртожитках таких закладів, за рахунок коштів, визначених частинами першою та другою статті 9 цього Закону.”.

13. У тексті Закону України “Про приєднання України до Конвенції про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей” (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 43, ст. 417 із наступними змінами) слова “Національна соціальна сервісна служба України” замінити словами “Державна служба України у справах дітей”.

14. У статті 2 Закону України “Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей” (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 27, ст. 226 із наступними змінами):

абзаци шостий та сьомий частини першої виключити;

доповнити частиною другою такого змісту:

“2. Інші терміни вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Законах України “Про соціальні послуги”, “Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк”, “Про охорону дитинства”, “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”, “Про житловий фонд соціального призначення”, “Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні” та інших законодавчих актах України.”.

15. У Законі України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування” (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 2—3, ст. 11 із наступними змінами):

1) абзац дев’ятий пункту 1 частини першої статті 4 викласти у такій редакції:

“патронатних вихователів, їх помічників, батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу, прийомних батьків;”;

2) у пункті 1 частини першої статті 7:

у абзаці першому слова “абзацу сьомого” замінити словами “осіб, зазначених у абзаці сьомому, батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу та прийомних батьків”;

після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

“для кожного з батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу та прийомних батьків — на суму грошового забезпечення, визначену для відповідного дитячого будинку сімейного типу чи прийомної сім’ї.”;

У зв’язку з цим абзац третій вважати відповідно абзацом четвертим.

доповнити абзацом такого змісту:

“Нарахування та сплата єдиного внеску за батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу та прийомних батьків здійснюються за рахунок коштів державного бюджету в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, окремо за кожного з батьків, виходячи із суми грошового забезпечення, визначеної для відповідного дитячого будинку сімейного типу або прийомної сім’ї, але не менше ніж мінімальний страховий внесок.”.

16. У Законі України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб” (Відомості Верховної Ради, 2015 р., № 1, ст. 1 із наступними змінами):

1) у абзаці третьому частини сьомої статті 4 слова “про професійно-технічну освіту, документ про вищу освіту (науковий ступінь), довідку з місця навчання, рішення районної, районної у місті Києві чи Севастополі державної адміністрації, виконавчого органу міської чи районної у місті ради” замінити словами “про професійну освіту, документ про фахову передвищу або вищу освіту (науковий ступінь), довідку з місця навчання, рішення районної, районної у місті Києві чи Севастополі державної адміністрації, виконавчого комітету міської чи районної у місті (у разі її створення), сільської, селищної ради”;

2) у статті 11:

у частині третій:

у абзаці першому слова “Центральний орган виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики” замінити словами “Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики”;

у абзаці восьмому доповнити словами “, сімей патронатних вихователів”;

у пункті 12³ частини восьмої слова “рішеннями районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських чи районних у містах рад” замінити словами “рішеннями районних, районних у містах Києві чи

Севастополі державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських чи районних у містах (у разі їх створення), сільських, селищних рад”;

пункт 12⁴ після слів “дитячим будинкам сімейного типу” доповнити словами “прийомним сім’ям, сім’ям патронатних вихователів,”;

у частині дев’ятій:

абзац дванадцятий після слова “рішеннями районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських чи районних у містах рад тих адміністративно-територіальних одиниць” замінити словами “рішеннями районних державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських чи районних у містах рад служб у справах дітей тих адміністративно-територіальних одиниць”;

абзац тринадцятий після слів “дитячим будинкам сімейного типу” доповнити словами “прийомним сім’ям, сім’ям патронатних вихователів,”.

17. Частину шосту статті 7 Закону України “Про прокуратуру” (Відомості Верховної Ради, 2015 р., № 2—3, ст. 12 із наступними змінами) доповнити абзацом такого змісту:

“Повноваження прокурора при здійсненні функцій прокуратури у кримінальних провадженнях за участю неповнолітніх та інших повноважень, визначених законом, пов’язаних з дотриманням прав дитини, здійснюють спеціалізовані (ювенальні) прокурори.”.

18. Частину шосту статті 16 Закон України “Про соціальні послуги” (Відомості Верховної Ради, 2019 р., № 18, ст. 73 із наступними змінами) доповнити пунктами 19—21 такого змісту:

“19) корекційна програма для батьків дитини з метою зміни насильницької поведінки, формування неагресивної моделі поведінки та відповідального ставлення до виконання батьківських обов’язків;

20) соціально-психологічна реабілітація неповнолітніх, які вчинили кримінальне правопорушення, суспільно небезпечне діяння;

21) програма для батьків, чії діти вчинили кримінальні правопорушення, суспільно небезпечні діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Кримінальним кодексом України.”.

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, крім:

пункту 4 розділу I цього Закону, який набирає чинності в день набрання чинності Законом України про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо осіб, які мають право на отримання інформації про стан здоров’я дитини;

абзаців п’ятдесят шостого та вісімдесят дев’ятого підпункту 2 пункту 7 розділу I цього Закону щодо цілодобового оперативного реагування

працівниками служб у справах дітей, у тому числі в нічний час, вихідні, святкові та неробочі дні, на повідомлення про залишення дитини без батьківського піклування або про безпосередню загрозу життю чи здоров'ю дитини, які набирають чинності через шість місяців з дня набрання чинності цим Законом;

підпунктів 3—5 пункту 6 та підпункту 4 пункту 12 розділу I цього Закону, які набирають чинності з 1 січня 2027 року;

пункту 13 розділу I цього Закону, який набирає чинності через дванадцять місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 “Про введення воєнного стану в Україні”, затвердженим Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX “Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні”.

2. Громадські об'єднання, благодійні, релігійні організації, заклади, утворені ними або фізичними особами, що забезпечують утримання та виховання дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, зобов'язані протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом забезпечити включення інформації про такі громадські об'єднання, благодійні, релігійні організації та заклади до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.

У разі невиконання вимог, визначених цим пунктом:

зарахування та утримання дітей у таких громадських об'єднаннях, благодійних, релігійних організаціях та закладах забороняється;

органи опіки та піклування вживають заходів до організації соціального захисту дітей, які перебувають у таких громадських об'єднаннях, благодійних, релігійних організаціях та закладах, влаштування їх до сімейних форм виховання, до надавачів соціальних послуг, що відповідають вимогам законодавства, або повернення на виховання до батьків у строк, що не перевищує трьох місяців.

3. Реалізація положень цього Закону щодо штатної чисельності працівників служб у справах дітей обласних державних адміністрацій здійснюється в межах граничної чисельності працівників обласних та районних державних адміністрацій, встановленої Кабінетом Міністрів України.

4. Кабінету Міністрів України забезпечити прийняття рішень з питань, що потребують законодавчого врегулювання, крім випадків, визначених статтею 92 Конституції України, у сфері соціальної політики, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, торгівлі людьми, надання соціальних послуг та проведення

соціальної роботи шляхом проведення експериментів, строк яких становить не менше п'яти років.

5. Кабінету Міністрів України:

1) до 1 січня 2027 року розробити та подати на розгляд Верховної Ради України проект закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо встановлення законом про Державний бюджет України розмірів базової величини як одиниці для обрахунку розмірів державних допомог;

2) протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

привести власні нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

**Голова
Верховної Ради України**